

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σωτηρία Τζιβνίκου

Νεοελληνική Γλώσσα

ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Δ' Δημοτικού
3^ο τεύχος

Νεοελληνική γλώσσα

Στις γειτονιές της Γλώσσας

Δ' Δημοτικού
3^ο τεύχος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Συντονιστής/Αξιολογητής

Αξιολογήτρια

Αξιολογήτρια

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

**Υπεύθυνος του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης**

Γεωργίου Χρήστος, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Μαρκογιαννάκη Αικατερίνη, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Τσελεπή-Κωστίκα Ευαγγελία, *Σύμβουλος Εκπαίδευσης*

Σολάκης Δημήτριος, *Πτυχιούχος Πληροφορικής*

Σταυριανού Ειρήνη, *Πτυχιούχος Τεχνολογίας
Γραφιστικών Τεχνών*

Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μέλος
της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης*

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

Σωτηρία Τζιβινίκου

Νεοελληνική γλώσσα

Στις γειτονιές της Γλώσσας

Δ΄ Δημοτικού
3^ο τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Συγγραφέας

Σωτηρία Τζιβινίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Συμβολή στην ανάπτυξη του πρωτογενούς
εκπαιδευτικού υλικού

Πολυξένη Σαμαρά *Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός*
Β/θμιας Εκπαίδευσης

Παρασκευή Γρηγοριάδου *Εκπαιδευτικός*
Α/θμιας Εκπαίδευσης

Εικονογράφηση/Γραφιστική Επιμέλεια

Σπυριδούλα Μπέσσα *MEd Υπ. Διδάκτορας Φιλολόγος*

Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος

Σελιδοποίηση

Αικατερίνη Γιαννίτση, Γραφίστρια

Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος

Φιλολογική Επιμέλεια

Μπέσσα Σπυριδούλα, MEd Υπ. Διδάκτορας Φιλολόγος

Υπεύθυνη του μαθήματος
κατά τη συγγραφή

Σωτηρία Τζιβινίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Προεκτυπωτικές Εργασίες

Readnet Publications IKE

Πνευματικά Δικαιώματα Κειμένων

Το παρόν διδακτικό πακέτο διατίθεται αποκλειστικά για χρήση στα σχολεία, σύμφωνα με τους όρους που θα καθοριστούν από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Τα κείμενα που περιλαμβάνονται σε αυτό, προέρχονται από τις εξής πηγές:

Κείμενα με αναφερόμενη πηγή και προέλευση. Ορισμένα κείμενα έχουν αντληθεί από δημοσιευμένες πηγές. Για αυτά τα κείμενα αναφέρεται η πηγή και η προέλευσή τους, και η χρήση τους γίνεται σύμφωνα με τους όρους πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν για τις πηγές αυτές.

Διασκευές δημοσιευμένων κειμένων από τη συγγραφική ομάδα. Η συγγραφική ομάδα έχει διασκευάσει κείμενα που προέρχονται από δημοσιευμένες πηγές, με στόχο την προσαρμογή τους στις ανάγκες του παρόντος διδακτικού έργου. Για τα διασκευασμένα κείμενα αναφέρεται πάντα η αρχική πηγή και προέλευση, ενώ η διασκευή καλύπτεται από τα δικαιώματα της παρούσας έκδοσης.

Πρωτότυπα κείμενα της συγγραφικής ομάδας. Τα υπόλοιπα κείμενα έχουν αναπτυχθεί εξ ολοκλήρου από τη συγγραφική ομάδα για τις ανάγκες του παρόντος έργου. Τα πρωτότυπα κείμενα προστατεύονται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας, και οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή χρήση τους επιτρέπεται μόνο για τους σκοπούς του έργου.

Πνευματικά Δικαιώματα Εικόνων

Οι εικόνες που περιλαμβάνονται σε όλα τα τεύχη του παρόντος διδακτικού πακέτου έχουν χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους χρήσης και τις άδειες που παρέχονται από τις πηγές τους. Συγκεκριμένα:

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Canva.com ενσωματώνονται στο παρόν έργο με βάση τους όρους άδειας χρήσης που προβλέπονται από την πλατφόρμα. Το έργο συμμορφώνεται με την πολιτική εμπορικής και μη εμπορικής χρήσης όπως αναφέρεται στον επίσημο ιστότοπο του Canva.com.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Freepik.com έχουν αποκτηθεί και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την άδεια χρήσης της πλατφόρμας. Όπου απαιτείται, αναφέρονται οι δημιουργοί, όπως προβλέπεται από την άδεια χρήσης.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από ανοιχτές πηγές στο διαδίκτυο χρησιμοποιούνται μόνο εφόσον συνοδεύονται από σαφή άδεια χρήσης που επιτρέπει τη χρήση τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους όρους χρήσης τους. Σε περίπτωση που κάποια εικόνα παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η χρήση της δεν είναι εσκεμμένη και θα αφαιρεθεί άμεσα κατόπιν σχετικής ειδοποίησης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΕΙΚΟΝΑ/ΚΕΙΜΕΝΟ

ΗΧΗΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

VIDEO

ΑΣΚΗΣΗ/ΛΥΣΗ ΑΣΚΗΣΗΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ/ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑ

Διδακτική Ενότητα (ΔΕ) (4 εβδομάδες)	6^η ΔΕ Τεχνολογικά θαύματα Σελ. 10
Διδακτική Υποενότητα (ΔΥ) (8 ώρες)	<p>ΔΥ1: Εισαγωγή στην τεχνολογία και τα θαύματα της.</p> <p>ΔΥ2: Ιστορία της τεχνολογίας.</p> <p>ΔΥ3: Σύγχρονες τεχνολογικές καινοτομίες.</p> <p>ΔΥ4: Επανάληψη: Τεχνολογικά Θαύματα και η σημασία τους.</p>
1^ο θεματικό πεδίο: Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> • Διαχωρισμός της είδησης από το σχόλιο. Ομαδική και ατομική αναθεώρηση γραπτών και αντιγραφή των αναθεωρημένων με τήρηση των συμβάσεων του γραπτού λόγου και της δομής του κειμένου.
2^ο θεματικό πεδίο: Κειμενικοί τύποι και πολυτροπικότητα (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώριση εξηγητικών κειμένων διαισθητικά. Διάκριση των δομικών μερών τους. Αξιοποίηση της γραμματικής της εξήγησης (π.χ. χρονική βαθμίδα, ουσιαστικά, παθητική σύνταξη, αριθμητικά). • Διατύπωση εξήγησης για ένα θέμα προφορικά ή γραπτά.
3^ο θεματικό πεδίο: Γραμματική περιγραφή (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> • Προτασιακά και συνδετικά επιρρήματα. • Κατανόηση του λειτουργικού ρόλου των χρονικών, αιτιολογικών και αποτελεσματικών συνδέσμων και των συναφών με αυτούς προτάσεων. • Χρήση δευτερευουσών προτάσεων στον γραπτό λόγο.
4^ο θεματικό πεδίο: Λεξιλόγιο (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός και χρήση ξένων λέξεων στον γραπτό και προφορικό λόγο.
5^ο θεματικό πεδίο: Ανάγνωση βιβλίων/ εκτεταμένων κειμένων (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώριση διαφόρων ειδών βιβλίων με βάση τα μορφικά τους χαρακτηριστικά. • Αναγνώριση της σημασίας των εξώφυλλων για την επιλογή και την ανάγνωση ενός βιβλίου.

7^η ΔΕ

Δημοκρατία στο πέρασμα των αιώνων Σελ. 44

ΔΥ1: Τι είναι Δημοκρατία.

ΔΥ2: Η ιστορία των εκλογών και η σημασία τους.

ΔΥ3: Το δικαίωμα της ψήφου.

ΔΥ4: Επανάληψη: Οι αξίες της Δημοκρατίας.

- Κατανόηση κειμένου μέσω ερωταπαντήσεων.
- Ανάγνωση και ακρόαση φράσεων που αφορούν τη Δημοκρατία.
- Εντοπισμός δημοκρατικών αξιών.
- Αξιολόγηση απόψεων ή τοποθετήσεων γραπτών και προφορικών.

- Αιτιολόγηση γνώμης γραπτά ή προφορικά με τη χρησιμοποίηση επιχειρημάτων.
- Το επιχείρημα: δομή, γραμματική, γλώσσα, ύφος.

- Αόριστες και οριστικές αντωνυμίες.
- Χρήση του επιθέτου «πολύς» και του επιρρήματος «πολύ».
- Διαφοροποίηση της ερωτηματικής αντωνυμίας «ποιο» από το ποσοτικό επίρρημα «πιο».
- Αντίληψη και κατανόηση του χιούμορ και του τρόπου εκφοράς του στον γραπτό και προφορικό λόγο.
- Έννοια και αξία του διαλόγου.

- Λεξιλόγιο που αφορά τη Δημοκρατία.
- Σύνδεση λεξιλογίου νέων ελληνικών με τα αρχαία ελληνικά και εντοπισμός ομοιοτήτων.

- Αναγνώριση διαφόρων ειδών βιβλίων με βάση τα μορφικά τους χαρακτηριστικά.
- Αναγνώριση της σημασίας των εξώφυλλων για την επιλογή και την ανάγνωση ενός βιβλίου.

6

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΘΑΥΜΑΤΑ

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενοτήτων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενοότητα

Εισαγωγή στην
τεχνολογία και τα
θαύματά της.

2^η Διδακτική Υποενοότητα

Η ιστορία της
τεχνολογίας.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ
ΘΑΥΜΑΤΑ

4^η Διδακτική Υποενοότητα

Επανάληψη:
Τεχνολογικά θαύματα
και η σημασία τους.

3^η Διδακτική Υποενοότητα

Σύγχρονες
τεχνολογικές
καινοτομίες.

ΣΤΟΧΟΙ:

- διαχωρισμός της είδησης από το σχόλιο,
- ομαδική και ατομική αναθεώρηση γραπτών και αντιγραφή των αναθεωρημένων με τήρηση των συμβάσεων του γραπτού λόγου και της δομής του κειμένου,
- αναγνώριση εξηγητικών κειμένων διαισθητικά και διάκριση των δομικών μερών τους,
- αξιοποίηση της γραμματικής της εξήγησης (π.χ. χρονική βαθμίδα, ουσιαστικά,-παθητική σύνταξη, αριθμητικά),
- διατύπωση εξήγησης για ένα θέμα προφορικά ή γραπτά,
- προτασιακά και συνδετικά επιρρήματα,
- κατανόηση του λειτουργικού ρόλου των χρονικών, αιτιολογικών και αποτελεσματικών συνδέσμων και των συναφών με αυτούς προτάσεων,
- χρήση δευτερευουσών προτάσεων στον γραπτό λόγο,
- εντοπισμός και χρήση ξένων λέξεων στον γραπτό και προφορικό λόγο.

Κεντρική έννοια

Τεχνολογία

Έννοιες - κλειδιά

επινοητικότητα

διαδίκτυο

πείραμα

τεχνολογική
επανάσταση

τυπογραφία

Σχετικές έννοιες

δημιουργικότητα,
έξυπνες ιδέες

ιστοσελίδες,
μέσα
κοινωνικής
δικτύωσης

ερευνητική
διαδικασία,
ανακάλυψη

ρομποτική,
ψηφιακός
κόσμος

γουτεμβέργιος,
βιβλία

Πώς θα ήταν η ζωή μας χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα;

Πώς λειτουργεί η τηλεόραση των Φλινστόουνς;

- Τι σχέση έχουν οι εικόνες αυτές μεταξύ τους;
- Τι σχέση έχουν με τη θεματική;
- Φάξτε στο διαδίκτυο πληροφορίες, βάζοντας τις λέξεις κλειδιά: τεχνολογία, ιστορία της τεχνολογίας.
- Κάντε υποθέσεις για το τι περιλαμβάνει η θεματική «Τεχνολογικά θαύματα».
- Καταγράψτε τις υποθέσεις σας και όταν ολοκληρωθεί η διδασκαλία της θεματικής, κάντε έλεγχο των υποθέσεών σας. Ήταν σωστές ή λάθος; Καταγράψτε την άποψή σας.
- Δείτε τους προϊστορικούς μας φίλους, την οικογένεια Φλινστόουνς.
- Τι αταίριαστο υπάρχει στην κάθε εικόνα;
- Κάντε υποθέσεις, για το πώς σχετίζονται οι εικόνες αυτές με τη θεματική μας ενότητα.

Ο ΦΙΛΟΣ ΜΑΣ Ο ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ (ΔΙΑΣΚΕΥΗ)

- Σήμερα, είπε η μαμά στην Τιτίκα, θα σου πω ένα παραμύθι για το φως κι ύστερα, θα το σβήσουμε.

- Το παραμύθι;

- Όχι, το φως!

Κάποτε το βράδυ ήταν μόνο αστέρια. Δεν έβλεπες τη μύτη σου. Καμιά φορά τις νύχτες φώτιζε το φεγγάρι και καμιά φορά οι αστραπές. Στη Γη, όμως, που οι άνθρωποι είναι πολύ περίεργοι, προσπαθούσαν με πειράματα και δοκιμές και μια μέρα φτιάξανε μικρές αστραπές, δηλαδή σπίθες. Τις σπίθες αυτές που ταξιδεύουν τις ονόμασαν ηλεκτρισμό. Ήταν σαν μικροί θεοί, αφού έφτιαχναν και μόνοι τους σπίθες.

Τόμας Έντισον

Στην αρχαία εποχή οι άνθρωποι πίστευαν ότι τους κεραυνούς τους έριχνε ο Δίας. Ένας αετός τους μάζευε και τους πήγαινε πίσω στον Όλυμπο. Όταν ο Δίας έπαψε να έχει δύναμη και να εργάζεται, οι κεραυνοί και οι αστραπές συνέχισαν να πέφτουν και μάλιστα σε όλη τη γη. Πέρασαν πολλά χρόνια και οι άνθρωποι έψαχναν πάντα εξηγήσεις στα φυσικά φαινόμενα. Έτσι, στην Αμερική, ο Βενιαμίν Φραγκλίνος βρήκε το αλεξικέραυνο που μαζεύει ή αρπάζει τον κεραυνό και τον αφήνει να γλιστρήσει ήσυχα στη γη να κοιμηθεί.

Ένα αλεξικέραυνο είναι σαν ένας υπερήρωας για τα κτήρια όταν έρχονται οι καταιγίδες με κεραυνούς! Ας δούμε πώς λειτουργεί: Συνήθως τα ψηλά κτήρια σε μια πόλη έχουν στην κορυφή τους ένα μεγάλο κοντάρι. Αυτό το κοντάρι είναι το αλεξικέραυνο και συνήθως είναι φτιαγμένο από μέταλλο. Όταν ένας κεραυνός πλησιάζει το κτήριο, αντί να χτυπήσει απευθείας το κτήριο, προτιμάει να πέσει πάνω στο αλεξικέραυνο. Αυτό συμβαίνει, γιατί το μέταλλο του αλεξικέραυνου είναι πολύ καλό στο να προσελκύει την ηλεκτρική ενέργεια του κεραυνού. Όταν ο κεραυνός χτυπήσει το αλεξικέραυνο, η ενέργειά του δεν σταματάει εκεί. Από το αλεξικέραυνο, η ενέργεια του κεραυνού κατευθύνεται προς το έδαφος μέσω ενός μεταλλικού καλωδίου που λέγεται αγωγός. Αυτός ο αγωγός περνάει κατά μήκος του κτηρίου και καταλήγει στο έδαφος, όπου η ενέργεια του κεραυνού «απορροφάται» με ασφάλεια.

Έτσι, χάρη στο αλεξικέραυνο, το κτήριο και όσοι βρίσκονται μέσα παραμένουν ασφαλείς από τον κεραυνό, καθώς η επικίνδυνη ενέργεια του κεραυνού περνάει από το αλεξικέραυνο στο έδαφος και όχι μέσα στο κτήριο.

Ο Ιταλός Αλέξανδρος Βόλτα κατάφερε να μαζεύει ηλεκτρισμό σε μπαταρία. Ύστερα, ο ηλεκτρισμός άρχισε το μεγάλο ταξίδι του. Βρήκαν μάλιστα, πως υπάρχουν δρόμοι όπου ταξιδεύει καλά, όπως στα σύρματα, κι αλλού σταματά, όπως στην πορσελάνη! Γι' αυτό φτιάξαν τις πρίζες από πορσελάνη ή βακελίτη.

Χρειάστηκε να δουλέψουν σκληρά πολλοί άνθρωποι. Να ψάξουν, να σκεφτούν, να μελετήσουν, να διαβάσουν, να γράψουν, να υπολογίσουν, να μετρήσουν, να ζυγίσουν, να εξηγήσουν, να συζητήσουν, να κουραστούν, να ξενυχτήσουν, να ερευνήσουν, να μαντέψουν, να υποθέσουν, να ζητήσουν, να ανακοινώσουν, να σπάσουν το κεφάλι τους για να φτιάξουν το πρώτο εργοστάσιο ηλεκτρισμού.

Αλεσάντρο Βόλτα

Ο Θωμάς Έντισον εφηύρε και κατασκεύασε ηλεκτρικές λάμπες και τα καλώδια που χρειάζονταν για να μπορεί να πάει ηλεκτρισμός παντού. Άλλοι επιστήμονες εφηύραν τη γεννήτρια που γεννάει τις ολοκαίνουριες μικρές αστραπές που πάνε παντού. Από τα εργοστάσια της ΔΕΗ έρχεται αυτός ο υπέροχος, απέραντος στρατός. Η σιωπηλή παρέλαση από τις ατελείωτες μικρές σπίθες που φτάνει ήσυχα ήσυχα και δίνει το φως σε κάθε σπίτι, μαγαζί, δρόμο, πλατεία. Στις εξοχές και στα βουνά, στα υπόγεια και στα νοσοκομεία, στα νησιά και στα βαπόρια, στους κήπους και στα μικρά μπαλκόνια. Ανεβαίνουν τ' ανσανσέρ και τρέχουν τα τρόλεϋ και λάμπουν τα χριστουγεννιάτικα δέντρα.

Οι άνθρωποι που δουλεύουν στη μαγική ΔΕΗ μελετούν και σκάβουν τη γη ή στρίβουν καταρράκτες για να μαζέψουν τη φοβερή δύναμη που δίνει ζωή στις γεννήτριες. Και ΠΡΟΣΟΧΗ! Θεέ μου, πώς προσέχουν όλοι, πώς υπολογίζουν, ρυθμίζουν, ισορροπούν, ελέγχουν για να πάνε οι μικρές αστραπές στη σωστή κυκλοφορία, να μη γίνουν ζημιές. Και φυσικά να μη κοπεί ποτέ το ρεύμα. Να μη μας λείψει τίποτα. Κι αν κάτι πάει στραβά, πέφτει η ασφάλεια. Δηλαδή δεν αφήνει περισσότερο ρεύμα να περάσει. Κι έτσι είμαστε ασφαλείς, αλλά είναι όλα μαύρα. Λιώνουν τα παγωτά και βλέπεις μόνο τα μάτια της γάτας στο σκοτάδι κι ούτε να δέσεις τα κορδόνια σου μπορείς!

Και πού να πας;

ΕΥΤΥΧΩΣ ΗΡΘΕ ΠΑΛΙ ΤΟ ΦΩΣ!

Αλέξης Κυριτσόπουλος, ΔΕΗ

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

1^η και 2^η Ανάγνωση

Κυκλώστε τη σωστή απάντηση.

1. Ποιο φυσικό φαινόμενο εξηγούσαν οι αρχαίοι άνθρωποι με την παρουσία του Δία;

- A) Τη βροχή.
- B) Τις αστραπές και τους κεραυνούς.
- Γ) Τον άνεμο.
- Δ) Τα τσουνάμι.

2. Ποια εφεύρεση του Βενιαμίν Φραγκλίνου βοηθά στην ασφαλή προσγείωση των κεραυνών;

- A) Η μπαταρία.
- B) Το τηλεσκόπιο.
- Γ) Το αλεξικέραυνο.
- Δ) Η πυξίδα.

3. Τι κατασκεύασε ο Θωμάς Έντισον που σχετίζεται με την ηλεκτρική ενέργεια;

- A) Αυτοκίνητα.
- B) Ηλεκτρικές λάμπες και καλώδια.
- Γ) Ραδιόφωνα.
- Δ) Υπολογιστές.

4. Ποιο υλικό περιγράφεται ως αγωγός που περνά την ενέργεια του κεραυνού στο έδαφος;

- A) Η πορσελάνη.
- B) Το μέταλλο.
- Γ) Το ξύλο.
- Δ) Το γυαλί.

5. Ποια ήταν η λειτουργία των πριζών που φτιάχτηκαν από πορσελάνη ή βακελίτη;

- A) Να σταματούν τον ηλεκτρισμό.
- B) Να μαγνητίζουν τον ηλεκτρισμό.
- Γ) Να μεταφέρουν τον ηλεκτρισμό.
- Δ) Να αποτρέπουν τη διαρροή του ηλεκτρισμού.

6. Τι συμβαίνει όταν «πέφτει η ασφάλεια» σε περίπτωση προβλήματος με την ηλεκτρική ενέργεια;

- A) Το ρεύμα διακόπτεται.
- B) Η τάση αυξάνεται.
- Γ) Οι συσκευές ενεργοποιούνται αυτόματα.
- Δ) Η ηλεκτρική ενέργεια αποθηκεύεται.

7. Ποια ήταν η σημαντική συμβολή του Αλέξανδρου Βόλτα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας;

- A) Εφηύρε τον πρώτο διακόπτη.
- B) Ανακάλυψε τον τρόπο αποθήκευσης ηλεκτρισμού σε μπαταρία.
- Γ) Ανακάλυψε τη φωτιά.
- Δ) Ανέπτυξε τον πρώτο υπολογιστή.

8. Ποιος είναι ο κύριος ρόλος του αλεξικέραυνο σε ένα κτήριο;

- A) Να προστατεύει από τον ήλιο.
- B) Να διακοσμεί την κορυφή του κτηρίου.
- Γ) Να προσελκύει και να κατευθύνει τους κεραυνούς ασφαλώς προς το έδαφος.
- Δ) Να αυξάνει την ηλεκτρική ενέργεια στο κτήριο.

9. Τι συμβαίνει με την ενέργεια του κεραυνού όταν χτυπήσει το αλεξικέραυνο;

- A) Μετατρέπεται σε φως.
- B) Μετατρέπεται σε θερμότητα.
- Γ) Κατευθύνεται ασφαλώς προς το έδαφος.
- Δ) Απορροφάται πλήρως από το κοντάρι.

10. Ποιος είναι ο σκοπός των εργοστασίων της ΔΕΗ που αναφέρεται στο κείμενο;

- A) Να παράγουν πλαστικά προϊόντα.
- B) Να γεννούν ηλεκτρική ενέργεια.
- Γ) Να αποθηκεύουν τρόφιμα.
- Δ) Να κατασκευάζουν ρούχα.

3^η Ανάγνωση

Ατομική εργασία

Διάβασε την τρίτη παράγραφο του κειμένου.

1. Ποια εφεύρεση του ανθρώπου εξηγεί;

.....
 .....

2. Να εντοπίσεις στην τρίτη παράγραφο:

την αρχή (εισαγωγή στο θέμα):

από ..... έως .....

τη μέση (την εξήγηση της λειτουργίας του αλεξικέραυνο):

από ..... έως .....

το τέλος (το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει):

από ..... έως .....

3. Σε τι είδους βιβλία θα μπορούσαμε να βρούμε τέτοιες εξηγητικές παραγράφους;
 Σε κάποιο μυθιστόρημα ή σε κάποιο πληροφοριακό κείμενο;

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

(στην ολομέλεια της τάξης με τον διαδραστικό πίνακα)

Με το αλεξικέραυνο προστατευόμαστε από τον κεραυνό. Συζητήστε και αναζητήστε πληροφορίες για το πώς προστατευόμαστε από τη δύναμη του ηλεκτρισμού. Γράψτε τρεις από αυτές και ανακοινώστε τες στην ολομέλεια της τάξης.

1. ....
 .....
2. ....
 .....
3. ....
 .....

Στις σχολικές εφημερίδες οι μαθητές γράφουν τις ειδήσεις που αφορούν τη ζωή τους στο σχολείο. Σημαντική είδηση μπορεί να είναι οι εξωσχολικές δραστηριότητες που κάνουν στη διάρκεια της χρονιάς. Αυτές είναι η ευχάριστη πλευρά της σχολικής καθημερινότητας και συχνά οι μαθητές αισθάνονται υπερήφανοι για τη συμμετοχή τους σε τέτοιες δράσεις.

Διαβάστε παρακάτω μερικές ειδήσεις από σχολικές εφημερίδες, στις οποίες οι μαθητές διατυπώνουν τη γνώμη τους για τις δραστηριότητες στις οποίες έλαβαν μέρος.

16^ο ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Δυναμική παρουσία είχε χθες (3 Απριλίου) το Αριστοτέλειο Κολλέγιο στο 16ο Μαθητικό Συνέδριο Πληροφορικής. Το σχολείο μας αντιπροσωπεύτηκε χθες από τα τμήματα του δημοτικού. Συγκεκριμένα οι μαθητές και οι μαθήτριες της Δ' και Ε' Δημοτικού έκαναν πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες εργασίες. Είχαν τη θαυμάσια ευκαιρία να τις παρουσιάσουν στην κριτική επιτροπή και σε πολλά ακόμα σχολεία.

Η Ε' Δημοτικού κατασκεύασε μια ιστοσελίδα σε κώδικα html για τη ζωή και το έργο του μεγάλου μαθηματικού Πυθαγόρα. Η Δ' Δημοτικού ασχολήθηκε με το πρόγραμμα Sweet Home 3D. Κάθε μαθητής δημιούργησε το δικό του δισδιάστατο σχέδιο κτηρίου και στη συνέχεια το παρουσίασε με μια εικονική τρισδιάστατη περιήγηση. Οι εργασίες ήταν όλες πολύ προσεγμένες και έδειχναν ότι οι μαθητές εργάστηκαν με όρεξη και υπευθυνότητα.

Σήμερα παρουσιάζουν τις εργασίες τους οι ομάδες του Λυκείου και του Γυμνασίου, τους ευχόμαστε καλή επιτυχία.

Σταύρος Ζήτης, μαθητής της Ε' τάξης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Την Παρασκευή 2 Φεβρουαρίου 2024, στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων και του μαθήματος των Εικαστικών, η Γ' τάξη πραγματοποίησε εκπαιδευτική επίσκεψη στη Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης CASA BIANCA, στην αναδρομική έκθεση προς τιμήν του πρωτοπόρου Έλληνα εικαστικού Γιάννη Γαϊτή, με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννηση του.

Αναστασία Παυλίδη, μαθήτρια της ΣΤ' τάξης

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Στις παραπάνω ειδήσεις να υπογραμμίσετε τη γνώμη του μαθητή που έγραψε την κάθε είδηση. Διαβάστε ξανά το κείμενο παραλείποντας τις υπογραμμισμένες φράσεις. Συζητήστε τη διαφορά στην ολομέλεια της τάξης.

Ατομική εργασία

Να βρεις το σχόλιο που εκφράζουν τα σημεία στίξης στις προτάσεις που ακολουθούν.

α) Το μεγάλο «ενδιαφέρον» της τοπικής κοινότητας για τις προπονήσεις των αθλητών είχε ως αποτέλεσμα να τους παραχωρήσουν έναν χώρο που πλημμύρισε με την πρώτη νεροποντή!

.....

.....

β) Αν μπείτε στο μετρό χωρίς εισιτήριο, θα υποστείτε τις συνέπειες της πράξης σας!

.....

γ) Μπροστά μας στεκόταν το χρυσελεφάντινο άγαλμα της θεάς Αθηνάς!

.....

δ) Λέει ότι έτρεξε δεκαπέντε χιλιόμετρα μέσα σε μισή ώρα!

.....

ε) Άραγε θα μπορέσει ο πλανήτης μας να ξεπεράσει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής των τελευταίων χρόνων;

.....

.....

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Γράψτε δύο τίτλους αθλητικών ειδήσεων στους οποίους θα βάλετε και το δικό σας σχόλιο.

Παράδειγμα: Ρεάλ Μαδρίτης VS Μάντσεστερ Σίτι: «Τα δίνουν όλα» για την πρόκριση!

.....

.....

.....

ΕΙΔΗΣΗ - ΣΧΟΛΙΟ

Οι δημοσιογράφοι και τα μέσα ενημέρωσης έχουν μια πολύ σημαντική δουλειά: να μας λένε τις ειδήσεις, δηλαδή τι συμβαίνει στον κόσμο γύρω μας. Βέβαια, όταν οι δημοσιογράφοι μας λένε αυτά τα γεγονότα, μερικές φορές προσθέτουν και τις δικές τους σκέψεις ή αισθήματα. Κάνουν δηλαδή τα δικά τους σχόλια. Είναι σαν να λέτε εσείς κάτι που σας συνέβη στο σχολείο, αλλά να προσθέτετε και πώς αισθανθήκατε γι' αυτό. Αυτό το κάνουν γιατί είναι άνθρωποι, όπως εμείς, και έχουν τις δικές τους σκέψεις και συναισθήματα για τα πράγματα που συμβαίνουν ή γιατί θέλουν να μας βοηθήσουν να καταλάβουμε καλύτερα τι συμβαίνει. Βέβαια, πάντα πρέπει να θυμόμαστε πως το πιο σημαντικό είναι τα γεγονότα που συνέβησαν.

Μία είδηση ή πληροφορία μπορεί να παρουσιάζεται χωρίς σχόλιο ή με σχόλιο. Δείτε τα παρακάτω παραδείγματα:

1. Αναγγελία νέων φορολογικών μέτρων.
Οργή για την αναγγελία νέων φορολογικών μέτρων.
2. Ο αξιωματικός υπηρεσίας της πυροσβεστικής απουσίαζε από την εργασία του την ώρα που ξέσπασε η φωτιά στο δάσος.
3. Η αδικαιολόγητη απουσία του αξιωματικού υπηρεσίας της πυροσβεστικής από την εργασία του, όταν ξέσπασε η φωτιά στο δάσος, προκάλεσε τη δίκαιη αγανάκτηση των κατοίκων της περιοχής.
4. Οδηγοί αυτοκινήτων παρκάρουν επάνω στις αναπηρικές ράμπες.
«Ευσυνείδητοι» οδηγοί παρκάρουν επάνω στις αναπηρικές ράμπες.
5. Άγνωστοι λήστεψαν σπίτι στην Καβάλα που βρίσκεται απέναντι από το αστυνομικό τμήμα.
Άγνωστοι λήστεψαν σπίτι στην Καβάλα που βρίσκεται απέναντι από το αστυνομικό τμήμα!!!

Υπογραμμίστε εκείνη την είδηση στην οποία υπάρχει το σχόλιο του δημοσιογράφου που την έγραψε.

ΠΩΣ ΔΙΑΚΡΙΝΟΥΜΕ ΜΙΑ ΕΙΔΗΣΗ ΑΠΟ ΕΝΑ ΣΧΟΛΙΟ;

Είδηση χωρίς σχόλιο

Ο τίτλος είναι συνήθως σύντομος και μας λέει ακριβώς τι συνέβη, χωρίς να προσπαθεί να μας πείσει για κάτι.

Θα περιγράφει τα γεγονότα με σαφήνεια και ακρίβεια, προσπαθώντας να μην πάρει θέση ή να εκφράσει προσωπική άποψη.

Δε θα υπάρχουν σημεία στίξης εκτός από την τελεία και το κόμμα.

Η έκφραση του προσώπου θα είναι σοβαρή και επίσημη χωρίς μορφασμούς και δε θα γίνονται χειρονομίες (στον προφορικό λόγο).

Είδηση με σχόλιο

Ο τίτλος μπορεί να περιέχει λέξεις ή φράσεις που δείχνουν γνώμη, σαν να προσπαθεί να μας πείσει για κάτι.

Θα περιέχει προσωπικές απόψεις του συγγραφέα. Θα περιέχει, δηλαδή, λέξεις που δείχνουν συναισθήματα ή κρίση, όπως καλό, κακό, πρέπει, δεν πρέπει, καλώς, κακώς, τάχα, αδικαιολόγητα, μακάρι, δυστυχώς, ασυνείδητος, αγενής, ευγενής, σημαντικός, θαυμαστό, εκπληκτικό, τρομοκράτησε, ευχαρίστησε, οργισμένος κλπ.

Θα υπάρχουν σημεία στίξης, όπως το θαυμαστικό (!) για να εκφραστεί θαυμασμός, συγκίνηση, φόβος, ανησυχία, έκπληξη ή αγανάκτηση, το ερωτηματικό (;) για απορία ή αμφιβολία, τα εισαγωγικά (« ») για αμφισβήτηση ή ειρωνεία και τα αποσιωπητικά (...) για δισταγμό, επιφύλαξη, αποδοκιμασία ή για κάτι που εννοείται και δε θέλουμε να το πούμε.

Ο παρουσιαστής με τον τόνο της φωνής του και με τυχόν χειρονομίες μεταφέρει στον τηλεθεατή/ακροατή τη διάθεση που έχει ο ίδιος (στον προφορικό λόγο).

Πώς γράφουμε μια είδηση;

Αρχή ή πρόλογος: Αναφέρουμε με λίγα λόγια την είδηση για να προκαλέσουμε το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Μέση ή Κύριο Θέμα: Αναπτύσσουμε τις λεπτομέρειες του θέματος. Γράφουμε δηλαδή κάθε πληροφορία που γνωρίζουμε.

Τέλος ή Επίλογος: Συνοψίζουμε όλα τα παραπάνω και καταλήγουμε σε κάποιο συμπέρασμα ή αφήνουμε τον αναγνώστη να περιμένει καινούριες εξελίξεις.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Δεν ξεχνούμε να κάνουμε παραγράφους.

Γράφουμε χωρίς μουτζούρες, κάνουμε όμορφα γράμματα και προσέχουμε την ορθογραφία!

Αποφασίζουμε αν θα προσθέσουμε ή όχι σχόλια.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Γράψτε μια είδηση που αφορά το μέρος που ζείτε. Η είδηση μπορεί να αφορά:

- ένα σημαντικό γεγονός (π.χ. τη δημιουργία μιας ψηφιακής βιβλιοθήκης που προσφέρει πρόσβαση σε ηλεκτρονικά βιβλία και εκπαιδευτικό υλικό),
- ένα έντονο φυσικό φαινόμενο που δημιούργησε προβλήματα (π.χ. χιονόπτωση, έντονη βροχή),
- ένα σημαντικό πρόσωπο που έκανε μια μεγάλη δωρεά (π.χ. χρηματοδότησε ένα μουσείο τεχνολογίας που επιτρέπει στους επισκέπτες να γνωρίσουν την ιστορία και την εξέλιξη της τεχνολογίας),
- το άνοιγμα ενός νέου κέντρου ρομποτικής για παιδιά και νέους.

(Διαλέξτε ένα από τα παραπάνω θέματα ή ό,τι άλλο μπορεί να έχει συμβεί στο μέρος που ζείτε).

Πριν γράψετε, συζητήστε στην ομάδα και αποφασίστε, αν θα προσθέσετε ή όχι σχόλια. Δηλαδή, αν κατά τη γνώμη σας αυτό που έγινε είναι καλό ή κακό, πολύ ή λίγο χρήσιμο κλπ. Σε κάθε περίπτωση όμως, ακόμη και αν μας αρέσει κάτι πολύ ή μας δυσαρεστεί, προσπαθούμε να μην υπερβάλλουμε. Είναι είδηση και όχι διαφήμιση!

ΠΩΣ ΓΡΑΦΟΥΜΕ ΕΞΗΓΗΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Η δομή των εξηγητικών κειμένων:

1. **Αρχή ή Εισαγωγή:** Αρχίζουμε το κείμενό μας λέγοντας για ποιο θέμα θα μιλήσουμε. Μπορούμε, επίσης, να βάλουμε και τίτλο.
2. **Μέση ή Κύριο Μέρος:** Γράφουμε ή λέμε όλες τις πληροφορίες που συμβάλλουν στην κατανόηση του θέματος. Μπορούμε, για διευκόλυνση, να αριθμήσουμε τα βήματα της εξήγησης (δες τον πίνακα παραπάνω).
3. **Τέλος ή Συμπέρασμα:** Ανακεφαλαιώνουμε λέγοντας ή γράφοντας γιατί είναι σημαντικό αυτό που μάθαμε ή προτείνουμε να σκεφτεί κάποιος περισσότερο για το θέμα ή ακόμα και να κάνει κάποια δική του έρευνα.

Η Γλώσσα των εξηγητικών κειμένων:

- Χρησιμοποιούμε **απλή και κατανοητή** γλώσσα, χωρίς δύσκολες λέξεις ή περίπλοκες φράσεις. Το κείμενο δεν πρέπει να δείχνει τα συναισθήματά μας, αλλά να είναι σαφές και απλό.
- Χρησιμοποιούμε **ειδικές λέξεις**, που αφορούν αυτό που εξηγούμε.

Η γραμματική των εξηγητικών κειμένων:

- Γράφουμε σε χρόνο **Ενεστώτα** ή **Παρατατικό** ή **Αόριστο** ή **Μέλλοντα** ανάλογα με το πότε συμβαίνει αυτό που εξηγούμε.
- Χρησιμοποιούμε **Παθητική Φωνή**, για να κάνουμε τις προτάσεις μας να φαίνονται πιο αντικειμενικές και επίσημες. π.χ. αντί να πούμε «κάναμε το πείραμα», λέμε «το πείραμα γίνεται».
- Χρησιμοποιούμε **αριθμούς** για να δώσουμε ακριβή πληροφορία. π.χ. «υπάρχουν 70 άτομα στην τάξη».

ΕΞΗΓΗΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: ΔΟΜΗ

1. Εισαγωγή:

Εισάγει το θέμα που θα εξηγηθεί και παρέχει μια επισκόπηση των κύριων σημείων που θα αναπτυχθούν στο κείμενο. Συνήθως, περιλαμβάνει και μια δήλωση θέσης ή μια δήλωση σκοπού.

2. Κύριο Σώμα:

Το κύριο σώμα αποτελείται από τα κύρια επιχειρήματα, τις πληροφορίες και τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν το θέμα. Τα σημεία που περιλαμβάνονται εδώ πρέπει να είναι οργανωμένα με σαφήνεια και να προσφέρουν λεπτομερείς πληροφορίες.

3. Συμπεράσματα:

Τα συμπεράσματα συνοψίζουν τα κύρια σημεία που αναπτύχθηκαν στο κείμενο και επαναφέρουν την προτεινόμενη θέση ή τον σκοπό του κειμένου. Μπορεί να προσθέσει, επίσης, κάποιες σκέψεις για πιθανές επιπτώσεις ή μελλοντικές εξελίξεις.

4. Πηγές πληροφοριών:

Σε ορισμένα εξηγητικά κείμενα μπορεί να περιλαμβάνονται παραπομπές ή μια λίστα με τις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή των πληροφοριών.

ΕΞΗΓΗΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Εισαγωγή:

Το τηλέφωνο είναι μια σημαντική εφεύρεση που άλλαξε τον τρόπο που επικοινωνούν οι άνθρωποι. Εφευρέθηκε το 1876 από τον Γκράχαμ Μπελ και επηρεάζει τον τρόπο ζωής μας μέχρι και σήμερα.

2. Κύριο Σώμα:

Το τηλέφωνο μετατρέπει τον ήχο σε σήματα που ταξιδεύουν σε καλώδια ή ραδιοκύματα. Έτσι, μπορούμε να επικοινωνούμε άμεσα με ανθρώπους που είναι μακριά, αλλάζουν πόλη ή ζουν σε άλλη χώρα.

3. Συμπεράσματα:

Το τηλέφωνο έφερε επανάσταση στην επικοινωνία και έγινε αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητάς μας. Στο μέλλον, ίσως εξελιχθεί ακόμη περισσότερο με τη βοήθεια της τεχνολογίας.

4. Πηγές πληροφοριών:

Britannica Kids (λήμμα: Telephone), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://kids.britannica.com/kids/article/telephone/353842>

Η ΧΡΟΝΟΜΗΧΑΝΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Ποια ήταν η πρώτη τεχνολογική επανάσταση στον κόσμο; Η ανακάλυψη της φωτιάς! Όταν ανακαλύφθηκε η φωτιά, άλλαξε η ιστορία του ανθρώπου! Οι άνθρωποι μπορούσαν να ζεσταίνονται, να φωτίζουν τις σπηλιές τους, να μαγειρεύουν το φαγητό τους και να κρατούν μακριά τα άγρια ζώα. Πόσο σημαντικό βήμα προς την εξέλιξη ήταν αυτό για τους ανθρώπους εκείνης της εποχής!

Επόμενο βήμα στην εξέλιξη του ανθρώπου ήταν ο τροχός. Ο τροχός βοήθησε στη μεταφορά μεγάλων αντικειμένων. Άλλαξε τον τρόπο που οικοδομούσαν και μετέφεραν πράγματα οι άνθρωποι. Σκεφτείτε να προσπαθούσαμε να μετακινήσουμε ένα τεράστιο σιδερένιο αντικείμενο χωρίς τροχό. Δύσκολο έτσι; Με τον τροχό η ζωή έγινε πολύ πιο εύκολη!

Πέρασαν πολλά χρόνια για να γίνει άλλη μια πολύ σημαντική για την ανθρωπότητα εφεύρεση: η τυπογραφία από τον Γουτεμβέργιο. Έτσι, τα βιβλία έγιναν πολύ φθηνότερα και πιο εύκολα διαθέσιμα και περισσότεροι άνθρωποι έμαθαν να διαβάζουν και να γράφουν. Έχετε σκεφτεί ποτέ πως πριν από την εφεύρεση της τυπογραφίας, τα βιβλία έπρεπε να γράφονται στο χέρι; Πόσο χρόνο θα έπαιρνε άραγε να γράψουμε ένα βιβλίο;

Μετά ήρθε η βιομηχανική επανάσταση, κατά την οποία εφευρέθηκαν μηχανές που άλλαξαν τον τρόπο παραγωγής των προϊόντων. Οι εργοστασιακές μηχανές, τα τρένα και άλλα μεταφορικά μέσα έκαναν τη μετακίνηση ανθρώπων και αγαθών πολύ πιο γρήγορη. Φανταστείτε τη ζωή μας χωρίς αυτοκίνητα, τρένα ή αεροπλάνα για παράδειγμα. Κάθε μετακίνηση θα ήταν μια περιπέτεια.

Η ανακάλυψη και η εφαρμογή του ηλεκτρισμού ήταν ένα άλλο τεράστιο ορόσημο. Ο ηλεκτρισμός άλλαξε ριζικά την καθημερινή ζωή, επιτρέποντας τη δημιουργία φώτων, ηλεκτρικών συσκευών και αμέτρητων άλλων τεχνολογιών που θεωρούμε δεδομένες σήμερα.

Η εφεύρεση του τηλεφώνου από τον Αλέξανδρο Γκράχαμ Μπελ (Alexander Graham Bell) επέτρεψε στους ανθρώπους να επικοινωνούν σε μεγάλες αποστάσεις σχεδόν άμεσα, αλλάζοντας τον τρόπο που συνδεόμαστε με τους άλλους.

Η εφεύρεση του αυτοκινήτου από τον Καρλ Μπεντς (Karl Benz) και η μαζική παραγωγή του από τον Χένρυ Φορντ (Henry Ford) έκαναν τις μετακινήσεις πολύ πιο γρήγορες και προσιτές για τον μέσο άνθρωπο.

Οι αδελφοί Ράιτ (Wright) έκαναν την πρώτη επιτυχημένη πτήση με αεροπλάνο το 1903, ανοίγοντας τον δρόμο για την αεροπορική βιομηχανία που επιτρέπει να ταξιδεύουμε από την μια άκρη του κόσμου στην άλλη, μέσα σε λίγες ώρες.

Η εφεύρεση των υπολογιστών και η μετέπειτα ανάπτυξή τους από μηχανές υπολογισμού σε ισχυρά εργαλεία για εργασία, επικοινωνία και ψυχαγωγία είναι μια από τις μεγαλύτερες τεχνολογικές επαναστάσεις της εποχής μας. Οι πρώτοι υπολογιστές ήταν τεράστιες μηχανές που καταλάμβαναν ολόκληρα δωμάτια και είχαν περιορισμένες δυνατότητες. Στη συνέχεια, αντιστράφηκε η

ισχύς τους προς το μέγεθος, δηλαδή γίνονται όλο και πιο ισχυροί, αλλά και πιο μικροί σε μέγεθος.

Τέλος, φτάνουμε στην εποχή μας, όπου η εφεύρεση του διαδικτύου έχει αλλάξει τα πάντα. Τώρα μπορούμε να μάθουμε, να παίζουμε και να επικοινωνούμε με ανθρώπους από όλο τον κόσμο με την ταχύτητα του φωτός! Είναι απλά υπέροχο που μπορούμε να βρούμε γρήγορα απαντήσεις στις ερωτήσεις μας ή ακόμα να παίζουμε τα αγαπημένα μας παιχνίδια. Αν για παράδειγμα μείνουμε λίγες ώρες χωρίς τις ευκολίες που μας παρέχει το διαδίκτυο, νιώθουμε σαν ψάρια έξω από το νερό.

Αυτή η αναδρομή δείχνει πώς η τεχνολογία έχει εξελιχθεί μέσα στους αιώνες, φέρνοντας σημαντικές αλλαγές στη ζωή μας και καθιστώντας την πιο εύκολη και ενδιαφέρουσα. Στις μέρες μας, οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι ταχύτερες. Ενώ στο παρελθόν χρειαζόνταν πολλά χρόνια ή ακόμη και αιώνες για να γίνει ένα σημαντικό τεχνολογικό άλμα, σήμερα οι αλλαγές και οι βελτιώσεις συμβαίνουν σε διάστημα μηνών ή και εβδομάδων. Οι σύγχρονοι υπολογιστές μπορούν να επεξεργαστούν τεράστιες ποσότητες δεδομένων σε δευτερόλεπτα και οι νέες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η μηχανική μάθηση, αλλάζουν τον τρόπο που εργαζόμαστε και ζούμε.

Σαμαρά Πολυξένη

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη, αυξημένης δυσκολίας

Με την ομάδα σας διαβάστε την τελευταία παράγραφο του κειμένου και στη συνέχεια μελετήστε το ινφογράφημα.

«ΟΤΑΝ ΚΟΙΤΑΣ ΑΠΟ ΨΗΛΑ ΜΟΙΑΖΕΙ Η ΓΗ ΜΕ ΖΩΓΡΑΦΙΑ!»

Δεν είναι και πολύ μακρινή εκείνη η εποχή που τα αδέρφια Ζόζεφ και Ζακ Μογκολφιέ έκαναν τα πρώτα τους πειράματα με αερόστατο. Αρχικά, παρατήρησαν ότι ο καπνός υψώνεται στον ουρανό. Ύστερα, μάζεψαν ένα δέμα από άχυρα και μαλλί και άναψαν φωτιά. Έπειτα, χρησιμοποίησαν τον καπνό για να ανυψώσουν ένα αερόστατο από χαρτί και ύφασμα. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, τα δυο αδέρφια πήγαν στις Βερσαλλίες, για να δείξουν την εφεύρεσή τους στον βασιλιά και στη βασίλισσα της Γαλλίας. Πραγματικά, κατάφεραν να πετάξουν το αερόστατο με επιβάτες μια πάπια, έναν κόκορα και ένα πρόβατο. Ευτυχώς τα ζώα προσγειώθηκαν σώα κι αβλαβή με τα πόδια και τα φτερά στη θέση τους. Ύστερα από καιρό άρχισαν να πετάνε και άνθρωποι στον ουρανό ως επιβάτες ενός αερόστατου. Αυτή η εμπειρία ήταν μια θαυμάσια ευκαιρία για τον άνθρωπο να δει τον κόσμο από ψηλά.

Στη σημερινή εποχή, ο άνθρωπος δε χρειάζεται απαραίτητα να βρεθεί ψηλά για να δει αυτά που υπάρχουν και συμβαίνουν στο έδαφος. Οι επιστήμονες έχουν αναπτύξει τα drones, που είναι μικρά ρομποτικά αεροσκάφη και μπορούν να πετάξουν στον ουρανό! Αυτά τα εκπληκτικά μηχανήματα φέρνουν μεγάλες αλλαγές στον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο από ψηλά και είναι πολύ χρήσιμα. Συγκεκριμένα, βοηθούν στην παρακολούθηση του καιρού και στη φωτογράφιση από ψηλά. Και όχι μόνο! Συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, αφού μπορούν να παρακολουθούν τις αλλαγές στα δάση και τους ωκεανούς. Χρησιμοποιούνται, επίσης, στη διάσωση ανθρώπων σε δύσβατες περιοχές, όπου δεν μπορούν να φτάσουν εύκολα οι διασώστες. Προφανώς, η ικανότητά τους να φτάνουν σε υψηλά ή δύσβατα μέρη τα καθιστά ιδανικά για τέτοιες αποστολές.

Είναι εκπληκτικό πώς ένα τόσο μικρό μηχανήμα μπορεί να κάνει τόσα πολλά! Συμπερασματικά, αυτή η τεχνολογία είναι πολύ πιο πολύτιμη από τα αερόστατα! Τα drones βοηθούν να κάνουμε τον κόσμο λίγο καλύτερο κάθε μέρα.

Πώς και γιατί, πλανήτης Γη
Kathy Wollard, εκδόσεις ελληνικά γράμματα

Ατομική εργασία

Στο κείμενο να υπογραμμίσετε τα προτασιακά επιρρήματα και να κυκλώσετε τα συνδετικά επιρρήματα. Μπορείτε να δείτε τη θεωρία στην επόμενη σελίδα.

ΠΡΟΤΑΣΙΑΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Μερικές φορές τα επιρρήματα προσδιορίζουν ολόκληρη την πρόταση. Τα επιρρήματα που προσδιορίζουν μια πρόταση και συνδέονται νοηματικά με το σύνολο της πρότασης λέγονται προτασιακά επιρρήματα.

Τέτοια είναι τα: απλώς, βέβαια, ίσως, πραγματικά, σίγουρα, τελικά, φυσικά, ειλικρινά κ.ά.

Π.χ. **Ευτυχώς**, προλάβαμε το μάθημα της πρώτης ώρας.

Ειλικρινά, δεν ξέρω πώς να σας ευχαριστήσω.

Φυσικά, με βοήθησε πολύ η γνώμη της Έφης.

ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Τα επιρρήματα αυτά είναι λέξεις που εξασφαλίζουν τη συνοχή του κειμένου. Δηλαδή, «δέχονται» τις προτάσεις μεταξύ τους.

Δείτε στον παρακάτω πίνακα μερικά προτασιακά και συνδετικά επιρρήματα

ΠΡΟΤΑΣΙΑΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ
δυστυχώς	ακόμη
ευτυχώς	άρα
ειλικρινά	ειδικά
αναμφίβολα	αρχικά
απλώς	ύστερα
βέβαια (βεβαίως)	επίσης
μάλλον	τελικά
φυσικά	συγκεκριμένα
προφανώς	πραγματικά
συνήθως	συμπερασματικά
ίσως	πρώτα
πιθανόν	επομένως
ειλικρινά κλπ.	επιπροσθέτως κλπ.

Ατομική εργασία αυξημένης δυσκολίας

Να τοποθετήσεις τα παρακάτω επιρρήματα στο σωστό κενό και να τα χαρακτηρίσεις δίπλα στην παρένθεση.

(πραγματικά, συνήθως, επομένως, άρα, ειλικρινά, μάλλον, τελικά)

1. Ξυπνάω ..... (.....) στις 7 το πρωί για να πάω στη δουλειά.
2. Η ταινία που είδα χθες ήταν ..... (.....) εξαιρετική, την απόλαυσα πολύ.
3. Δε νομίζω ότι θα πάμε εκδρομή το Σάββατο. .... (.....) θα μείνουμε σπίτι.
4. .... (.....), δεν ξέρω πώς να σου το πω, αλλά έχω ένα πρόβλημα.
5. Είδαμε ότι είχε κίνηση και ..... (.....) αποφασίσαμε να κάνουμε παράκαμψη.
6. Δεν έχει απαντήσει στο μήνυμά μου όλη μέρα, ... (.....) θα είναι απασχολημένος.
7. Η προπόνηση ακυρώθηκε λόγω βροχής, ... (.....) θα μείνω σπίτι και θα διαβάσω.

Ατομική εργασία αυξημένης δυσκολίας

Στην παρακάτω παράγραφο, αντικατάστησε τα υπογραμμισμένα συνδετικά επιρρήματα, επιλέγοντας τις κατάλληλες λέξεις ή φράσεις από τις παρακάτω.

(ειδικότερα, καταρχάς, έπειτα, άρα, επιπλέον, πριν απο οτιδήποτε)

Αρχικά ....., ας μιλήσουμε για μια σύγχρονη εφεύρεση που έχει αλλάξει τον τρόπο που παίζουμε και μαθαίνουμε: τα tablets. Πρώτα ....., θα πρέπει να πούμε πόσο χρήσιμα είναι, γιατί μας επιτρέπουν να βλέπουμε βίντεο, να διαβάζουμε βιβλία και ακόμη να γράφουμε τις σκέψεις μας. Ύστερα ....., με την βοήθεια ειδικών εκπαιδευτικών εφαρμογών, μπορούμε να μάθουμε πολλά νέα πράγματα, ειδικά στα μαθηματικά και τη γλώσσα. Επίσης ....., τα tablets μας βοηθούν να επικοινωνούμε με φίλους και συγγενείς μέσω μηνυμάτων ή βιντεοκλήσεων. Συγκεκριμένα ....., τα tablets έχουν κάμερες για να τραβάμε φωτογραφίες ή βίντεο. Χρησιμοποιούμε, τελικά ....., το tablet για διάφορους λόγους συνεχώς. Επομένως τα βρίσκουμε απαραίτητα, γιατί μας προσφέρουν εκπληκτικές δυνατότητες για μάθηση και διασκέδαση!

ΟΙ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Καθορίζουν τη σειρά με την οποία συμβαίνουν τα γεγονότα. π.χ. «Μετά το σχολείο, πάω πάντα για τρέξιμο.»
2. Δηλώνουν συγκεκριμένες στιγμές που συμβαίνει κάτι. π.χ. «Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, λύσαμε τις απορίες μας.»
3. Εκφράζουν πόσο συχνά συμβαίνει κάτι. π.χ. «Κάθε Κυριακή, πηγαίνω με την οικογένειά μου στην εκκλησία.»

Μπορούμε να μιλήσουμε για τον χρόνο με ένα σωρό τρόπους και να αφηγηθούμε όλα όσα συμβαίνουν με χρονικά επιρρήματα (πριν, ύστερα, χτες κ.ά.), με φράσεις που δηλώνουν χρόνο (το πρωί, το βράδυ, το μεσημέρι, μετά από το σχολείο, πριν από το πρωινό, κατά τη διάρκεια του γεύματος), αλλά κυρίως με χρονικούς συνδέσμους: όταν, σαν, ενώ, καθώς, κάθε που, αφού, αφότου, πριν (να), μόλις, προτού, ώσπου, ωστόσο, όσο που, εφόσον, άμα.

Π.χ. Όταν ξυπνάω το πρωί, αφού πρώτα πλυθώ, ύστερα ντύνομαι και χτενίζομαι. Καθώς τρώω το πρωινό μου, κάνω μια επανάληψη την ορθογραφία. Μόλις φτάσει το σχολικό, κατεβαίνω στον δρόμο και μπαίνω μέσα, ενώ η μητέρα μου με χαιρετάει... κλπ.

Ατομική εργασία

Να αφηγηθείς σε μια παράγραφο την καθημερινότητά σου μετά το σχολείο. Πρόσεχε να βάλεις στη σειρά τις πράξεις σου και να δηλώσεις τη σειρά αυτή με χρονικές προτάσεις. Δες το παράδειγμα παραπάνω.

Όταν γυρίζω στο σπίτι από το σχολείο, ...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΟΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι αιτιολογικές προτάσεις ξεκινάνε με τους αιτιολογικούς συνδέσμους (π.χ. **γιατί, επειδή, διότι, αφού, καθώς, μια και, μια που**). Τις χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε:

1. να εξηγήσουμε τον λόγο ή την αιτία ενός γεγονότος ή μιας κατάστασης, π.χ. Οι δεινόσαυροι εξαφανίστηκαν, **επειδή ξεκίνησε στη γη η εποχή των παγετώνων**.
2. να επιχειρηματολογήσουμε για κάτι, π.χ. Τα drones είναι πολύ χρήσιμα, **διότι «βλέπουν» τα πάντα από ψηλά**.
3. να δείξουμε την ειλικρίνειά μας για τις προθέσεις και τα κίνητρά μας, π.χ. Δε σου είπα τι έγινε χθες, **διότι σκέφτηκα ότι ίσως στεναχωρεθείς**.

ΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι αποτελεσματικές προτάσεις δείχνουν το αποτέλεσμα μιας προηγούμενης πράξης ή κατάστασης που δηλώνει η κύρια πρόταση. Ξεκινάνε με τους αποτελεσματικούς συνδέσμους **ώστε, ώστε να, που, έτσι που**.

Π.χ. Χιόνισε τόσο πολύ φέτος τα Χριστούγεννα, **που εγώ και η οικογένειά μου δεν μπορέσαμε να ταξιδεψουμε**.

Ομαδική εργασία αυξημένης δυσκολίας

Χαρακτηρίστε τις υπογραμμισμένες προτάσεις στο κείμενο «Home, sweet Home... Home, smart Home» (που βρίσκεται στην επόμενη σελίδα) και καταγράψτε τη λειτουργία τους μέσα στον λόγο, όπως στο παράδειγμα.

που κατάφερε να κατασκευάσει το πιο έξυπνο σπίτι του χωριού.

που κατάφερε...του χωριού: αποτελεσματική πρόταση, δείχνει το αποτέλεσμα της αγάπης που είχε η Έλενα για τις νέες τεχνολογίες.

1. ....
.....
2. ....
.....
.....
3. ....
.....
.....

HOME, SWEET HOME... HOME, SMART HOME

Μια φορά κι έναν καιρό, υπήρχε ένα μικρό χωριό γνωστό για τα έξυπνα σπίτια του. Στην καρδιά αυτού του χωριού, βρισκόταν το smart home, το οποίο ανήκε στη Φοίβη, μια νεαρή influencer με πολλούς followers. Η Φοίβη αγαπούσε τόσο πολύ τις νέες τεχνολογίες, που κατάφερε να κατασκευάσει το πιο έξυπνο σπίτι του χωριού.

Το smarthome δεν ήταν ένα συνηθισμένο σπίτι. Είχε τη δυνατότητα να καταλαβαίνει τα συναισθήματά της Φοίβης και να προσαρμόζεται, έτσι που να της προσφέρει την καλύτερη δυνατή άνεση. Με ένα απλό αίτημα μπορούσε να ρυθμίσει τον φωτισμό, τη θερμοκρασία και τη μουσική. Μπορούσε ακόμη και να παραγγέλνει φαγητό, όταν εκείνη δεν ήθελε να μαγειρέψει. Επίσης, να κάνει face control, ώστε, να αναγνωρίζει, όποιον έμπαινε μέσα.

Μια μέρα, η Φοίβη αποφάσισε να προσθέσει μια νέα λειτουργία στο smarthome: Δημιούργησε έναν καινούριο αλγόριθμο*, για να ακούει κάθε βράδυ μια ιστορία που το σπίτι της θα της διηγούνταν με μαγευτική φωνή. Όμως, μια νύχτα που έβρεχε και φυσούσε πολύ δυνατά, καθώς η Φοίβη άκουγε την ιστορία του «Πρίγκιπα των Ανέμων», το σπίτι άρχισε να επαναλαμβάνει την ίδια φράση ξανά και ξανά. Όστε ο καινούργιος αλγόριθμος δεν ήταν τόσο τέλειος, όσο πίστευε! Μόλις η Φοίβη αντιλήφθηκε το πρόβλημα, αποφάσισε να το ερευνήσει. Φώναξε έναν μηχανικό και το ανακάλυψαν, αφού έψαξαν και δούλεψαν πολλές ώρες. Καθώς δούλευαν, όμως, της ήρθε και μια καινούρια ιδέα: Επειδή, αγαπούσε πολύ τους followers της, τροποποίησε τον αλγόριθμο, ώστε το σπίτι να μπορεί να διαβάζει παραμύθια σε όλα τα παιδιά του χωριού μέσω του internet. Έτσι, κάθε βράδυ, όταν τα παιδιά του χωριού στα σπίτια τους πήγαιναν για ύπνο, άκουγαν μαγεμένα τις ιστορίες για μαγικούς κόσμους που το smarthome διηγούνταν.

Επίσης, η Φοίβη, που η φαντασία της όρια δεν είχε, δημιούργησε τον αλγόριθμο που έδωσε τη δυνατότητα στο smarthome της να συλλέγει πληροφορίες από παντού, έτσι ώστε να αποκτήσει Artificial Intelligence. Με τον καιρό το smarthome έγινε autohome. Χάρη στην AI απέκτησε άπειρες δυνατότητες και έγινε ένας θαυμάσιος και στενός συνεργάτης όχι μόνο της Φοίβης αλλά και όλων των παιδιών του χωριού. Έφερε τη χαρά και τη γνώση στους κατοίκους του χωριού, γράφοντας μαζί τους και αυτό το μοναδικό παραμύθι.

Σαμαρά Πολυξένη

Αλγόριθμος: μία σειρά από εντολές που έχουν αρχή και τέλος, είναι σαφείς και έχουν ως σκοπό την επίλυση κάποιου προβλήματος.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Υπογραμμίστε στο παραπάνω κείμενο τις ξένες λέξεις που αφορούν στη σύγχρονη τεχνολογία. Συζητήστε τη χρήση τους μέσα στο κείμενο, αλλά και το αν τις χρησιμοποιείτε εσείς. π.χ. Αλγόριθμος: η λέξη **αλγόριθμος** προέρχεται το όνομα του Πέρση μαθηματικού Μουσά αλ-Χουαρίζμι. Τη χρησιμοποιούμε στα Μαθηματικά.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Βρείτε λέξεις που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή και συζητήστε την ερμηνεία τους στα ελληνικά.

κατά το Smart home

κατά το auto home

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Τοποθετήστε τις λέξεις της παρένθεσης στα κενά.

(file, folder, internet, follow, comment, mouse, antivirus, cloud, upload, username, login, password)

Ο Λάκης ζούσε σε ένα μικρό χωριό. Μια μέρα ο πατέρας του τού χάρισε έναν υπολογιστή. Γεμάτος χαρά και περιέργεια ο Λάκης άνοιξε τον υπολογιστή και άρχισε να τον εξερευνάει. Χρησιμοποίησε το m..... (ποντίκι), για να κινήσει τον δείκτη και να κάνει κλικ στα διάφορα εικονίδια. Πρώτα, έμαθε πώς να δημιουργεί ένα f..... και να το αποθηκεύει σε έναν f..... Έπειτα, ο Λάκης συνδέθηκε στο i..... και ανακάλυψε έναν κόσμο γεμάτο πληροφορίες και διασκέδαση. Έμαθε πώς να κάνει u..... φωτογραφίες και να τις μοιράζεται με τους φίλους του. Οι φίλοι του άρχισαν να τον κάνουν f..... και να γράφουν c..... κάτω από τις αναρτήσεις του. Για να προστατεύσει τον υπολογιστή του από ιούς, εγκατέστησε ένα πρόγραμμα a..... που του έδωσε ο δάσκαλός του. Έτσι, ο υπολογιστής του ήταν πάντα ασφαλής. Ο Λάκης έμαθε επίσης για το c..... έναν μαγικό χώρο όπου μπορούσε να αποθηκεύει τα δεδομένα του και να τα βρίσκει από οπουδήποτε. Κάθε φορά που ήθελε να χρησιμοποιήσει τον υπολογιστή, πληκτρολογούσε το u..... και το p..... του και έκανε l..... Ένιωθε σαν να μπαίνει σε έναν μαγικό κόσμο γεμάτο γνώσεις και δυνατότητες. Ο Λάκης μέσα από το δώρο του πατέρα του έμαθε να αγαπάει την τεχνολογία και να τη χρησιμοποιεί με ασφάλεια και φαντασία.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη, αυξημένης δυσκολίας

Διαλέξτε τέσσερις από τις παρακάτω λέξεις και γράψτε μια πρόταση για κάθε μια από αυτές. (Post, Like, Share, Trending, Tag, Story, Spam, Viral, profil)

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....
4. ....
.....

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη, αυξημένης δυσκολίας

Να κάνετε μία παράγραφο χρησιμοποιώντας τις λέξεις sonar (σύστημα που εντοπίζει ήχους), radar, camera, microchip, fax, robot, leizer, internet που αφορούν σημαντικές εφευρέσεις του 20ού αιώνα. Στην παράγραφό σας να χρησιμοποιήσετε χρονικές, αιτιολογικές και αποτελεσματικές προτάσεις.

Μια φορά κι έναν καιρό ο Μέταλο, ένας τρελός επιστήμονας, ήθελε να κατασκευάσει

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ατομική εργασία

Διάβασε τα μικρά κείμενα και βρες ποια αγγλική λέξη ταιριάζει σε κάθε κενό. Ένωσε κάθε λέξη από την αριστερή στήλη με το σωστό κείμενο από τη δεξιά.

1. chat ●

● Α. Το _____ που παίξαμε χτες με την παρέα μου ήταν συναρπαστικό!

2. game ●

● Β. Πριν πατήσω «αποστολή» στο μήνυμα, έβαλα ένα χαμογελαστό _____ για να δείξω ότι αστειεύομαι.

3. tablet ●

● Γ. Ο μπαμπάς μου έχει ένα _____ που του δείχνει την κίνηση στους δρόμους.

4. app ●

● Δ. Κάθε βράδυ μιλάμε με τη nonά μου στο _____. Μου γράφει τι έκανε στη δουλειά της και της απαντώ με φατσούλες.

5. emoji ●

● Ε. Όταν θέλω να διαβάσω μια ολόκληρη σελίδα στο κινητό, απλώς κάνω _____ με το δάχτυλο προς τα κάτω.

6. scroll ●

● ΣΤ. Μερικές φορές χρησιμοποιώ το _____ μου όταν χρειάζεται να βρω πληροφορίες για τις σχολικές μου εργασίες.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη στην ολομέλεια με τον διαδραστικό πίνακα

Αναζητήστε πληροφορίες και συζητήστε ποια άλλα προβλήματα της καθημερινής ζωής μας μπορεί να λύσει ένα «έξυπνο σπίτι».

Ατομική εργασία αυξημένης δυσκολίας

Να συμπληρώσεις τα κενά με το κατάλληλο συνδετικό επίρρημα, ώστε το κείμενο να έχει συνοχή και σωστό νόημα: πρώτα, άρα, συμπερασματικά, επιπροσθέτως, τελικά, ύστερα, αρχικά, ειδικά, επίσης, συγκεκριμένα

..... όταν πρόκειται για το να κρατάμε το δωμάτιο μας τακτοποιημένο, πρέπει να έχουμε ένα σχέδιο, ... αν έχουμε πολλά παιχνίδια και βιβλία. .... αποφασίζουμε ποια πράγματα χρειαζόμαστε κάθε μέρα και τα βάζουμε σε εύκολα προσβάσιμα μέρη. .... τα πράγματα που χρησιμοποιούμε λιγότερο συχνά τα βάζουμε πιο ψηλά ή σε δυσκολότερα σημεία. .... καλό είναι να βάζουμε τα παιχνίδια μας πίσω στη θέση τους μετά το παιχνίδι, γιατί πραγματικά αυτό μας βοηθάει να μη χάνουμε τίποτα. .... μπορούμε να χρησιμοποιούμε κουτιά ή καλάθια για να τακτοποιούμε καλύτερα τα πράγματά μας. .... είναι ωραίο να κρατάμε μια λίστα με τις δουλειές που πρέπει να κάνουμε κάθε εβδομάδα στο δωμάτιο μας. .... αφού τακτοποιήσουμε όλα μας τα πράγματα, νιώθουμε πιο άνετα και οργανωμένα. .... ακόμη και αν φαίνεται δύσκολο αρχικά, ... μας βοηθάει να έχουμε πιο όμορφο και ευχάριστο χώρο για το διάβασμα και το παιχνίδι!

Ατομική εργασία χαμηλής δυσκολίας

Να συμπληρώσεις τα κενά στις παρακάτω προτάσεις επιλέγοντας το κατάλληλο προτασιακό επίρρημα: ειλικρινά, αναμφίβολα, συνήθως, προφανώς, ίσως, μάλλον.

1. ...., θα έπρεπε να έχουμε φύγει νωρίτερα για να αποφύγουμε την κίνηση.
2. «Ο διευθυντής μίλησε ..... για τα σχέδια επέκτασης της εταιρείας.
3. «Η έκθεση ..... θα κερδίσει το βραβείο, αλλά τίποτα δεν είναι σίγουρο.
4. .... έρχομαι εδώ για τον πρωινό καφέ μου πριν τη δουλειά.
5. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων θα ανακοινωθούν ..... την επόμενη εβδομάδα.
6. ...., η απάντηση στο πρόβλημα δεν είναι τόσο περίπλοκη όσο φαίνεται.

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ: ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΘΑΥΜΑ Ή ΣΠΑΤΑΛΗ ΧΡΟΝΟΥ;

Η τηλεόραση είναι μια εκπληκτική εφεύρεση της τεχνολογίας που ξεκίνησε από τις αρχές του 20ού αιώνα και έχει επηρεάσει σημαντικά την κοινωνία και την οικονομία μας. Από τη στιγμή που εμφανίστηκε, έγινε ο καθρέφτης της κοινωνίας, αλλά και ένας φακός που μπορεί να παραμορφώσει τα πράγματα. Η τηλεόραση έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην παγκοσμιοποίηση, καθώς έγινε το παράθυρό μας στον κόσμο, επιτρέποντας στους ανθρώπους να επικοινωνούν και να μοιράζονται πληροφορίες, ανεξάρτητα από τις αποστάσεις.

Μια από τις σημαντικότερες προσφορές της τηλεόρασης είναι η διάδοση της γνώσης και της πληροφορίας. Από τότε που ξεκίνησε τη λειτουργία της, μας έφερε τα σημαντικότερα γεγονότα της ανθρωπότητας, όπως πολιτικά, αθλητικά, καλλιτεχνικά και επιστημονικά θέματα. Ένα από τα πιο αξέχαστα γεγονότα ήταν η ζωντανή μετάδοση της προσελήνωσης το 1969, όταν εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο είδαν τον Νιλ Άρμστρονγκ να κάνει το πρώτο βήμα στη Σελήνη και να λέει: «Αυτό είναι ένα μικρό βήμα για τον άνθρωπο, ένα μεγάλο άλμα για την ανθρωπότητα.»

Καθώς η τεχνολογία συνεχώς προοδεύει, έτσι και η τηλεόραση συνεχώς εξελίσσεται. Από ασπρόμαυρη έγινε έγχρωμη, και η ποιότητα του ήχου και της εικόνας συνεχώς βελτιώνεται. Σήμερα έχουμε ψηφιακές και έξυπνες τηλεοράσεις που συνδέονται στο διαδίκτυο, επιτρέποντάς μας να δούμε ό,τι θέλουμε, όποτε το θέλουμε, με εξαιρετική ποιότητα εικόνας και ήχου. Όμως, η τηλεόραση μπορεί να γίνει εθιστική και να οδηγήσει σε σπατάλη χρόνου και απομόνωση. Είναι σημαντικό οι γονείς να βάζουν όρια στη χρήση της τηλεόρασης από τα παιδιά, ώστε αυτά να αφιερώνουν μόνο λίγο χρόνο την εβδομάδα παρακολουθώντας ποιοτικά προγράμματα. Πρέπει να δίνουν προτεραιότητα σε δραστηριότητες που προάγουν τη μάθηση και την κοινωνικοποίησή τους.

Ας εκτιμήσουμε την τηλεόραση για όλα όσα μας προσφέρει: συντροφιά, διασκέδαση και μάθηση, αλλά ας θυμόμαστε πάντα να τη χρησιμοποιούμε με σύνεση και μέτρο.

Ατομική εργασία

Αντιστοίχισε τις λέξεις με τις σωστές σημασίες τους.

1. Καθρέφτης ●	● A. Η ενσωμάτωση διαφορετικών χωρών σε μία παγκόσμια κοινότητα.
2. Παραμόρφωση ●	● B. Αλλαγή της φυσικής μορφής ενός πράγματος.
3. Παγκοσμιοποίηση ●	● Γ. Η εικόνα που αντανακλάται.
4. Προσελήνωση ●	● Δ. Η προσγείωση στη Σελήνη.

Ατομική εργασία

Συμπλήρωσε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις από το κείμενο.

1. Η τηλεόραση ξεκίνησε από τις αρχές του ..... αιώνα.
2. Η τηλεόραση έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην .....
3. Ο Νιλ Άρμστρονγκ έκανε το πρώτο βήμα στη .....
4. Οι γονείς πρέπει να βάζουν ..... στη χρήση της τηλεόρασης από τα παιδιά.

Ατομική εργασία

Γράψε ένα σύντομο κείμενο εξηγώντας γιατί η παρακολούθηση της τηλεόρασης μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τη σχολική πρόοδο των μαθητών.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Γιατί είναι πολύ χρήσιμο ένα έξυπνο σπίτι;
Συνεχίστε τις παρακάτω προτάσεις χρησιμοποιώντας αιτιολογικούς συνδέσμους.

1. Κάνει τη ζωή ευκολότερη .....
2. Βοηθάει να εξοικονομήσουμε χρήματα .....
3. Κάνει το σπίτι πιο ασφαλές .....

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Να ενώσεις τις παρακάτω προτάσεις με τον χρονικό σύνδεσμο που είναι στην παρένθεση, όπως στο παράδειγμα.

Έμαθε τι έγινε./Γύρισε από το σχολείο. (όταν)

Έμαθε τι έγινε, όταν γύρισε από το σχολείο.

Άνοιξε το παράθυρο./Είδε έξω να χιονίζει ακατάπαυστα. (μόλις)

Άρχισε να γκρινιάζει./Το μωρό να ανοίξει τα μάτια του. (προτού)

Έφυγε./Να γυρίσω να τον δω. (ώσπου)

Βλέπει τηλεόραση./Τον παίρνει ο ύπνος. (όποτε)

ακρίβεια
 αμφισβήτηση
 αναδρομικό
 ανθεκτικός
 αποδοκιμασία
 Βιομηχανική
 επανάσταση
 διαδίκτυο
 διάδοση
 διαθέσιμος
 δοκιμή
 εικονική περιήγηση
 ενεργητική
 πρωτοβουλία
 επινοητικότητα
 επίτευγμα
 επιφύλαξη
 εφεύρεση
 καθιστώντας

κίνητρο
 νεροποντή
 ολική έκλειψη ηλίου
 πείραμα
 περίπλοκος
 πλατφόρμα (για μετρό)
 πολυσύχναστο
 πορσελάνη
 πρωτοπόρος
 σαφήνεια
 σκέφτομαι κριτικά
 συνοχή
 τεχνολογία
 τεχνολογική
 επανάσταση
 τυπογραφία
 ύπαιθρος
 υπερβάλλω
 υπόθεση

Τι έμαθα τελικά;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.	1	2	3	4
Έμαθα να γράφω εξηγητικό κείμενο.				
Έμαθα να ξεχωρίζω την είδηση από το σχόλιο.				
Έμαθα νέες λέξεις σχετικές με την τεχνολογία.				
Έμαθα να διορθώνω το κείμενο που έχω γράψει και να βοηθώ και τα μέλη της ομάδας μου να κάνουν το ίδιο.				

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

(Αναστοχασμός σημαίνει να σκεφτόμαστε ξανά κάτι που κάναμε ή μάθαμε, για να καταλάβουμε πώς να το κάνουμε καλύτερα την επόμενη φορά.)

Τι μου άρεσε περισσότερο από αυτά που έμαθα για την ιστορία της τεχνολογίας;

.....

Τι με εντυπωσίασε περισσότερο;

.....

Τι με δυσκόλεψε περισσότερο;

.....

Με τα μέλη της ομάδας μου συνεργαστήκαμε καλά για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα;

.....

Δείτε πάλι τη σύνθεση εικόνων (σελ. 9). Καταγράψτε τις σκέψεις σας.

Συγκρίνετε τα δύο κείμενα που γράψατε, πριν τα μαθήματα της ενότητας αυτής και μετά τα μαθήματα. Βρείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές και συζητήστε στην ολομέλεια.

7

ΓΙΑΤΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ;

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ Υποενοτήτων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενοότητα

Τι είναι
η δημοκρατία;

**ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ**

2^η Διδακτική Υποενοότητα

Η ιστορία των
εκλογών και η
σημασία τους.

3^η Διδακτική Υποενοότητα

Το δικαίωμα
της ψήφου.

4^η Διδακτική Υποενοότητα

Επανάληψη:
Οι αξίες της
δημοκρατίας.

ΣΤΟΧΟΙ:

- κατανόηση κειμένου μέσω ερωταπαντήσεων,
- ανάγνωση και ακρόαση φράσεων που αφορούν τη Δημοκρατία,
- εντοπισμός δημοκρατικών αξιών,
- αξιολόγηση απόψεων ή τοποθετήσεων γραπτών και προφορικών,
- το επιχείρημα: δομή, γραμματική, γλώσσα, ύφος,
- αόριστες και οριστικές αντωνυμίες,
- χρήση του επιθέτου «πολύς» και του επιρρήματος «πολύ»,
- διαφοροποίηση της ερωτηματικής αντωνυμίας «ποιο» από το ποσοτικό επίρρημα «πιο»,
- αντίληψη και κατανόηση του χιούμορ και του τρόπου εκφοράς του στον γραπτό και προφορικό λόγο,
- έννοια και αξία του διαλόγου,
- λεξιλόγιο που αφορά τη Δημοκρατία.

Κεντρική έννοια

Δημοκρατία και Εκλογές

Έννοιες - κλειδιά

πολίτης

εξουσία

κυβέρνηση

πλειοψηφία

μειοψηφία

Σχετικές έννοιες

ψηφοφόρος

ελευθερία,
δικτατορία

υποψήφιος
βουλευτής,
βουλευτής

επιχείρημα,
ισονομία

εκλογικό δι-
καίωμα

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Αξιοποίησε την ψήφο σου για να αλλάξεις τη δική σου ζωή.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θεσπίζει νόμους που μας επηρεάζουν όλους: μεγάλες χώρες και μικρές κοινότητες, ισχυρές εταιρείες και νεοφυείς επιχειρήσεις, σε παγκόσμιο και σε τοπικό επίπεδο.

Η νομοθεσία της ΕΕ εστιάζει σε θέματα που είναι σημαντικά για όλους μας: το περιβάλλον, την ασφάλεια, τη μετανάστευση, τις κοινωνικές πολιτικές, τα δικαιώματα των καταναλωτών, την οικονομία, το κράτος δικαίου και πολλά άλλα. Στις μέρες μας, κάθε σημαντικό εθνικό θέμα έχει επίσης μια ευρωπαϊκή διάσταση.

Αξιοποίησε την ψήφο σου για να υπερασπιστείς τη δημοκρατία

Η δημοκρατία δεν θα πρέπει ποτέ να θεωρείται δεδομένη. Είναι συλλογικό επίτευγμα το οποίο πρέπει όλοι να υπερασπιζόμαστε. Η δημοκρατία ξεκινά από τους πολίτες: δίνουμε το «παρών» ψηφίζοντας στις ευρωπαϊκές εκλογές καθώς οι αποφάσεις που λαμβάνονται επηρεάζουν τη ζωή μας. Αν δεν συμμετάσχουμε, δεν θα μπορέσουμε να διαμορφώσουμε το μέλλον μας από τη μία, ενώ από την άλλη η ευρωπαϊκή κοινοβουλευτική δημοκρατία αποδυναμώνεται και οι αξίες της χάνουν το νόημά τους.

Όσο περισσότεροι ψηφίζουμε, τόσο περισσότερη δύναμη έχουμε ως δημοκρατία

- Διαβάστε το κείμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δείτε τις εικόνες.
- Πώς νομίζετε ότι σχετίζονται με τη θεματική ενότητα «Η Δημοκρατία στο πέρασμα των αιώνων»;
- Πριν γίνει η διδασκαλία της ενότητας αυτής, αναρωτηθείτε «Γιατί γίνονται εκλογές». Καταγράψτε τις υποθέσεις σας και όταν ολοκληρωθεί η διδασκαλία της θεματικής, κάντε έλεγχο των υποθέσεών σας. Ήταν σωστές ή λάθος; Καταγράψτε την άποψή σας.

Η ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Μια φορά κι έναν καιρό, σε μια όμορφη πολιτεία, οι άνθρωποι αποφάσισαν να ζουν δίκαια και αρμονικά. Την πολιτεία αυτή την έλεγαν Δημοκρατία. Στη Δημοκρατία, όλοι είχαν λόγο και συμμετείχαν στις αποφάσεις. Ήταν σαν ένα μεγάλο τραπέζι, στο οποίο όλοι ήταν καλεσμένοι. Σήμερα, θα ανακαλύψουμε τις αξίες της Δημοκρατίας: ελευθερία, ισότητα και δικαιοσύνη!

Ας ξεκινήσουμε! Ας περπατήσουμε στην ιστορική γραμμή της Δημοκρατίας!

Η δημοκρατία γεννήθηκε στην Αρχαία Ελλάδα. Ο Περικλής, ένας σπουδαίος ηγέτης της αρχαίας Αθήνας, μιλάει στη συνέλευση των Αθηναίων. Όλοι οι πολίτες συμμετείχαν στις αποφάσεις.

*Αρχαία Αθήνα - Περικλής
(5ος αιώνας π.Χ.)*

*Ρωμαϊκή Δημοκρατία - Ρωμαϊκή Αγορά
(5ος αιώνας π.Χ. - 1ος αιώνας π.Χ.)*

Στη Ρωμαϊκή Αγορά, οι πολίτες της Ρώμης συγκεντρώνονταν για να συζητήσουν και να ψηφίσουν για θέματα που αφορούσαν την πόλη και το κράτος τους. Ήταν το κέντρο της δημόσιας ζωής, όπου λαμβάνονταν σημαντικές αποφάσεις για την πόλη.

Το 1215, ο βασιλιάς Ιωάννης της Αγγλίας αναγκάστηκε να υπογράψει τη Magna Carta, ένα έγγραφο που περιόριζε την εξουσία του και έδινε περισσότερα δικαιώματα στους ευγενείς και τους πολίτες. Ήταν ένα σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία των σύγχρονων δημοκρατιών, γιατί εισήγαγε την ιδέα ότι ο βασιλιάς έπρεπε να ακολουθεί τον νόμο και ότι οι πολίτες είχαν δικαιώματα που έπρεπε να προστατεύονται.

Υπογραφή της Magna Carta (1215)

**Αμερικανική Επανάσταση -
Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας (1776)**

Στις 4 Ιουλίου 1776, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ανακήρυξαν την ανεξαρτησία τους από τη Μεγάλη Βρετανία με τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας, ένα σημαντικό έγγραφο που τονίζει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ανθρώπων.

Γαλλική Επανάσταση (1789)

Το 1789, οι Γάλλοι πολίτες ξεκίνησαν τη Γαλλική Επανάσταση για να διεκδικήσουν περισσότερη ελευθερία και δικαιώματα. Οι πολίτες ήταν δυσαρεστημένοι με τη μοναρχία και ήθελαν να έχουν μεγαλύτερη φωνή στις αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους. Μέσα από την επανάσταση, οι Γάλλοι κατάφεραν να καταργήσουν τη μοναρχία και να καθιερώσουν μια δημοκρατική κυβέρνηση.

Μετά την Ελληνική Επανάσταση του 1821 εναντίον των Οθωμανών Τούρκων, οι Έλληνες πέτυχαν την ανεξαρτησία τους. Το 1844, οι Έλληνες απαίτησαν και κέρδισαν το πρώτο τους Σύνταγμα από τον βασιλιά Όθωνα. Το Σύνταγμα του 1844 αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία ενός δημοκρατικού κράτους, στο οποίο οι πολίτες έχουν δικαιώματα και συμμετέχουν στη διακυβέρνηση της χώρας.

Ελληνικό Σύνταγμα του 1844

Στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, οι γυναίκες σε πολλές χώρες αγωνίστηκαν για να αποκτήσουν το δικαίωμα ψήφου. Αυτό το κίνημα, γνωστό ως γυναικείο κίνημα ή κίνημα της σουφραζέτας, ήταν σημαντικό γιατί διεκδίκησε ίσα δικαιώματα για τις γυναίκες και τη δυνατότητα να συμμετέχουν στη δημοκρατία.

Γυναίκες κερδίζουν το δικαίωμα ψήφου (τέλη 19ου - αρχές 20ού αιώνα)

Σύγχρονες εκλογές (21ος αιώνας)

Σήμερα, οι πολίτες συμμετέχουν στις εκλογές για να ψηφίσουν τους αντιπροσώπους τους και να εκφράσουν τη γνώμη τους για σημαντικά ζητήματα. Οι εκλογές είναι μια βασική διαδικασία της δημοκρατίας που επιτρέπει στους ανθρώπους να έχουν φωνή στη διακυβέρνηση της χώρας τους.

Συγγραφική ομάδα

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Κάποτε σε μια πόλη, μέσα σε μια παλιά βιβλιοθήκη, υπήρχε μια μυστηριώδης χρονομηχανή. Ο Λεωνίδας, ένας περίεργος και γενναίος νέος, τη βρήκε κρυμμένη πίσω από έναν τοίχο γεμάτο παλιά βιβλία. Αυτή η χρονομηχανή μπορούσε να ταξιδέψει στον χρόνο και στις σελίδες της ιστορίας.

Μια μέρα, αποφάσισε να την ενεργοποιήσει. Η χρονομηχανή άρχισε να λάμπει και ο Λεωνίδας βρέθηκε στην αρχαία Αθήνα. Βρέθηκε ανάμεσα σε πολίτες, που φορούσαν χλαμύδες* και συζητούσαν στην Εκκλησία του Δήμου. Ήταν μια μεγάλη πλατεία, γεμάτη κόσμο που μιλούσε και ψήφιζε για τα κοινά τους προβλήματα. Όσοι συμφωνούσαν σήκωναν το χέρι για να ψηφίσουν! Φανταστικό!

Η επόμενη στάση ήταν η Ρωμαϊκή Δημοκρατία. Ο Λεωνίδας έφτασε στη Ρωμαϊκή Αγορά, όπου οι πολίτες συγκεντρώνονταν για να συζητήσουν και να ψηφίσουν για νόμους και αποφάσεις. Τι όμορφα κτήρια! Σχεδόν όλοι φορούν λευκές τηβέννους*. Μόνο ένας φοράει μωβ: ήταν ο αυτοκράτορας!

Το ταξίδι συνεχιζόταν και έφτασε στην Αγγλία του 1215. Από μακριά είδε έναν άντρα, με βασιλικά ρούχα, να έρχεται πάνω στο άλογο του. Ήταν ο βασιλιάς Ιωάννης και άκουσε κάποιους να ψιθυρίζουν για το πόσο κακός βασιλιάς ήταν και ότι ο λαός ήταν δυσαρεστημένος. Τον είχαν υποχρεώσει να υπογράψει τη Magna Carta, που σημαίνει Μεγάλος Χάρτης, και με την οποία διεκδικούσαν περισσότερα δικαιώματα για τους πολίτες και λιγότερη εξουσία για εκείνον. Ήξερε πως αυτή ήταν μια σπουδαία στιγμή για την ιστορία, γιατί αυτό το έγγραφο έβαλε τα θεμέλια για τη σύγχρονη δημοκρατία!

Μετά, ταξίδεψε πιο μακριά, στην Αμερική του 1776, κατά την Αμερικανική Επανάσταση. Μόλις είχαν καταφέρει να γίνουν ανεξάρτητοι από τους Άγγλους, που τότε είχαν 13 αποικίες τους στη Βόρεια Αμερική. Εκείνη τη στιγμή γραφόταν η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας, σύμφωνα με την οποία όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι και έχουν δικαίωμα στην ελευθερία και την ευτυχία. Ήταν τόσο συγκινημένος που ζούσε αυτή τη σημαντική μέρα, αλλά έπρεπε να βιαστεί. Η χρονομηχανή του άρχισε πάλι να λάμπει. Ήταν έτοιμη για το επόμενο ταξίδι!

Η επόμενη στάση ήταν η Γαλλία του 1789, κατά τη Γαλλική Επανάσταση. Ο Λεωνίδας βρέθηκε στο Παρίσι, όπου είδε τους Γάλλους επαναστάτες να αγωνίζονται σκληρά για ελευθερία, ισότητα και αδελφοσύνη εναντίον του μονάρχη*. Κατάλαβε πώς η Γαλλική Επανάσταση ενέπνευσε δημοκρατικά κινήματα σε όλο τον κόσμο.

Στη συνέχεια, ο Λεωνίδας ταξίδεψε πίσω στην Ελλάδα. Αν και βρισκόταν στη χώρα του, όλα ήταν τόσο διαφορετικά! Κοίταξε γύρω του και κατάλαβε πως βρισκόταν στην Πλατεία Συντάγματος

και πίσω του υψωνόταν το κτήριο της Βουλής! Μα πού ήταν το σιντριβάνι; Η στάση του μετρό; Τα σκαλιά; Τα αυτοκίνητα; Μα ναι, τώρα κατάλαβε! Δεν είχε φτάσει ακόμα στο τώρα, αλλά στην επαναστατημένη Ελλάδα του 1843. Οι Έλληνες διεκδικούσαν έξω από τα βασιλικά ανάκτορα να τους δώσει ο βασιλιάς Όθωνας Σύνταγμα*! Μόνο έτσι θα είχαν όλοι ίσα δικαιώματα.

Μετά, ταξίδεψε στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα. Είδε γυναίκες να αγωνίζονται για το δικαίωμα ψήφου, για ίσα δικαιώματα με τους άνδρες και για πρόσβαση στην εκπαίδευση. Κρατούσαν πινακίδες με συνθήματα και μερικές φορούσαν φανταχτερά καπέλα της εποχής.

Τέλος, η χρονομηχανή τον έφερε πίσω στο παρόν. Πόσο κουρασμένος ένιωθε! Αλλά και ενθουσιασμένος! Παρατηρούσε τους σημερινούς ανθρώπους και την τεχνολογία που έχει αλλάξει τη δημοκρατία. Το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν τους πολίτες να ενημερώνονται και να συμμετέχουν στην πολιτική ζωή. Είδε πώς οι άνθρωποι μπορούν να ψηφίζουν και να εκφράζουν τη γνώμη τους εύκολα και γρήγορα μέσω της τεχνολογίας.

Μέσα από αυτό το ταξίδι, ο Λεωνίδας κατάλαβε τι σημαίνει δημοκρατία. Δεν είναι μόνο το δικαίωμα να ψηφίζεις, αλλά και η ελευθερία του λόγου, η ισότητα μπροστά στον νόμο και το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Αποφάσισε να μοιραστεί τις γνώσεις του με όλους, για να ανθίζει η δημοκρατία παντού στον κόσμο.

Σπυριδούλα Μπέσσα

χλαμύδες: αρχαία ελληνικά ρούχα, σαν μανδύες, που φορούσαν οι άνδρες

τηβέννους: ρωμαϊκά ρούχα που φορούσαν οι άνδρες

μονάρχη: ο βασιλιάς ή η βασίλισσα που κυβερνά μόνος του/της ένα κράτος

Σύνταγμα: κανόνες λειτουργίας του κράτους

1^η και 2^η ανάγνωση

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Διαβάστε τις προτάσεις και κυκλώστε Σ για το σωστό και Λ για το λάθος.

1. Ο Λεωνίδας βρήκε τη χρονομηχανή μέσα σε μια παλιά εκκλησία. **Σ/Λ**
2. Στην αρχαία Αθήνα, οι πολίτες συζητούσαν και ψήφιζαν στην Εκκλησία του Δήμου. **Σ/Λ**
3. Στη Ρωμαϊκή Αγορά, οι πολίτες φορούσαν μωβ τηβέννους. **Σ/Λ**
4. Ο Λεωνίδας είδε τον βασιλιά Ιωάννη να υπογράφει τη Magna Carta στην Αγγλία του 1215. **Σ/Λ**
5. Κατά την Αμερικανική Επανάσταση, οι Αμερικανοί αγωνίστηκαν για την ανεξαρτησία τους από τη Γαλλία. **Σ/Λ**
6. Η Γαλλική Επανάσταση έγινε το 1789 και οι πολίτες ζητούσαν ελευθερία, ισότητα και αδελφοσύνη. **Σ/Λ**
7. Στην Πλατεία Συντάγματος του 1843, οι Έλληνες ζήτησαν από τον βασιλιά Όθωνα να τους δώσει Σύνταγμα. **Σ/Λ**
8. Το γυναικείο κίνημα αγωνίστηκε για τα δικαιώματα των ανδρών στις αρχές του 20ού αιώνα. **Σ/Λ**
9. (αυξημένης δυσκολίας) Στο τέλος, ο Λεωνίδας κατάλαβε ότι η δημοκρατία περιλαμβάνει μόνο το δικαίωμα ψήφου και όχι την ελευθερία του λόγου, την ισότητα μπροστά στον νόμο και το δικαίωμα στην εκπαίδευση. **Σ/Λ**

3^η ανάγνωση

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Τελικά τι είναι δημοκρατία; Στη δική σας τη ζωή παίζει σημαντικό ρόλο; Μπορείτε να εξηγήσετε την άποψή σας με παραδείγματα;

Ατομική εργασία - διαφοροποιημένη - χαμηλής δυσκολίας

Ας ζωγραφίσουμε! Ποια σκηνή της ιστορικής μας διαδρομής σου έκανε περισσότερο εντύπωση; Προσπάθησε να την αποτυπώσεις στο παρακάτω πλαίσιο.

Διαφοροποιημένο κείμενο - χαμηλής δυσκολίας

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

[...] Στην αρχαία Αθήνα, οι άντρες πήγαιναν στη συνέλευση* για να συζητήσουν και να πάρουν αποφάσεις για την πόλη τους. Μόνο οι άντρες, χωρίς τις γυναίκες, που έμεναν στο σπίτι, για να μεγαλώσουν τα παιδιά. Γιατί στην εποχή τους έτσι γινόταν. Μέχρι που...

Έγιναν τρομερές επαναστάσεις που έφεραν νέες ιδέες και άλλαξαν τον κόσμο. Μια απ' αυτές ήταν ότι άντρες και γυναίκες έχουν την ίδια αξία και πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα. Αλλά και πάλι δεν ήταν εύκολο και οι γυναίκες χρειάστηκε να αγωνιστούν για να τα κερδίσουν!

Δημοκρατία έχουμε όταν όλοι έχουμε πολλά δικαιώματα. Στη δημοκρατία οι ιδέες κυκλοφορούν ελεύθερες. Όλοι σκέφτονται και μιλούν ελεύθερα! Στη δημοκρατία είμαστε όλοι ίσοι και έχουμε τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. Οι νόμοι είναι ίδιοι για όλους και προστατεύουν τα δικαιώματα όλων, ανεξάρτητα από την ηλικία, το φύλο, τη φυλή, τη θρησκεία ή την περιουσία του καθενός. Στη δημοκρατία υπάρχει **δικαιοσύνη** και κανένας δεν μπαίνει φυλακή χωρίς λόγο. Οι δικαστές κρίνουν ποιος είναι ένοχος και τον τιμωρούν όταν παραβαίνει τους νόμους. Δημοκρατία σημαίνει ότι σεβόμαστε όλους και δεν κάνουμε διακρίσεις. Σημαίνει ότι νιώθουμε ασφάλεια και είμαστε ελεύθεροι και ευτυχισμένοι!

Και πώς γίνονται όλα αυτά;

Γίνονται όταν οι πολίτες ψηφίζουν για να διαλέξουν αυτούς που θα κυβερνήσουν καλύτερα. Στην Ελλάδα, οι γυναίκες και οι άντρες που έχουν συμπληρώσει τα 17 ψηφίζουν κάθε τέσσερα χρόνια για να εκλέξουν 300 αντιπροσώπους στη Βουλή. Όταν γίνουν 25 χρονών, μπορούν και αυτοί να βάλουν υποψηφιότητα για βουλευτές.

Οι αντιπρόσωποι στη Βουλή ετοιμάζουν νόμους για το καλό όλων. Όλοι υπακούν στους νόμους και σέβονται τις αποφάσεις της πλειοψηφίας* και τα δικαιώματα της μειοψηφίας*.

Η μειοψηφία έχει δικαιώματα γιατί υπάρχει **ισότητα**. Όλοι είναι ελεύθεροι και ζουν όπως νομίζουν καλύτερα, χωρίς να καταπατούν την ελευθερία των άλλων.

Κινδυνεύει ποτέ η δημοκρατία;

Ναι, όταν κάποιος καταργούν το Σύνταγμα και παίρνουν την εξουσία με τη βία. Στη δικτατορία*, οι δικτάτορες ελέγχουν τι διαβάζει ο κόσμος, τι μουσική ακούει, τι γράφουν οι εφημερίδες και τι

λέει η τηλεόραση. Κανένας δεν είναι πραγματικά ελεύθερος.

Στην Ελλάδα είχαμε δύο φορές δικτατορία. Μια φορά πολύ παλιά και άλλη μια, όταν αυτή που έγραψε αυτό το βιβλίο πήγαινε σχολείο. Εκείνη η δικτατορία κράτησε 7 χρόνια. Όταν έπεσε η δικτατορία, έγιναν εκλογές και αποφασίσαμε ποιοι θα κυβερνήσουν. Στη χώρα μας έχουμε δημοκρατία εδώ και πολλά χρόνια!

Σήμερα, σε μεγάλο μέρος του κόσμου υπάρχει δημοκρατία, αλλά υπάρχουν ακόμη μέρη όπου τα κορίτσια δεν μπορούν να πάνε σχολείο και οι άνθρωποι κυνηγιούνται για τις ιδέες τους, για το πώς αισθάνονται, για τη θρησκεία τους ή τη φυλή τους.

Αν μιλούσες αρχαία ελληνικά, θα ήξερες ότι «Δήμος» σημαίνει λαός και «κράτος» σημαίνει δύναμη. Δηλαδή, δημοκρατία είναι «η δύναμη του λαού». Όλοι εμείς είμαστε ο λαός και έχουμε δύναμη! Στη δημοκρατία, τα δικαιώματα είναι δικά μας και είναι για όλους!

(διασκευασμένο απόσπασμα, Μαρίζα Ντεκάστρο, εκδ. Μεταίχμιο)

συνέλευση: συνάντηση πολλών ανθρώπων για να συζητήσουν και να πάρουν αποφάσεις

πλειοψηφίας: η μεγαλύτερη ομάδα ανθρώπων που συμφωνεί σε κάτι

μειοψηφίας: η μικρότερη ομάδα ανθρώπων που έχει διαφορετική άποψη από την πλειοψηφία

δικτατορία: όταν ένας ή λίγοι άνθρωποι κυβερνούν με απόλυτη εξουσία και χωρίς δημοκρατία

1^η και 2^η ανάγνωση

Ατομική εργασία

Διάβασε το κείμενο και επίλεξε τη σωστή απάντηση για την κάθε ερώτηση.

1. Στην αρχαία Αθήνα, ποιοι πήγαιναν στη συνέλευση για να συζητήσουν και να πάρουν αποφάσεις;

- α) Οι γυναίκες.
- β) Οι άντρες.
- γ) Τα παιδιά.

2. Τι έγινε όταν οι γυναίκες αγωνίστηκαν για τα δικαιώματά τους;

- α) Τίποτα δεν άλλαξε.
- β) Πήραν τα ίδια δικαιώματα με τους άντρες.
- γ) Απαγορεύτηκε να ψηφίζουν.

3. Τι σημαίνει δημοκρατία;

- α) Μόνο οι άντρες έχουν δικαιώματα.
- β) Όλοι έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- γ) Κανείς δεν έχει δικαιώματα.

4. Ποιοι ψηφίζουν στην Ελλάδα;

- α) Άντρες και γυναίκες άνω των 17.
- β) Μόνο οι άντρες άνω των 17.
- γ) Μόνο οι γυναίκες άνω των 17.

5. Τι κάνουν οι αντιπρόσωποι στη Βουλή;

- α) Παίζουν παιχνίδια.
- β) Ετοιμάζουν νόμους για το καλό όλων.
- γ) Γράφουν τραγούδια.

6. Τι πρέπει να κάνουν όλοι στη δημοκρατία;

- α) Να υπακούν στους νόμους.
- β) Να αγνοούν τους νόμους.
- γ) Να αποφεύγουν τις εκλογές.

7. Τι σημαίνει δικαιοσύνη στη δημοκρατία;

- α) Όλοι κάνουν ό,τι θέλουν.
- β) Οι δικαστές κρίνουν ποιος είναι ένοχος.
- γ) Κανείς δεν τιμωρείται.

8. Ποιο από τα παρακάτω δεν είναι χαρακτηριστικό της δικτατορίας;

- α) Ελευθερία λόγου.
- β) Έλεγχος μουσικής.
- γ) Έλεγχος εφημερίδων.

3^η ανάγνωση

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

A. Πώς μπορούμε στην καθημερινή μας ζωή να δείχνουμε ότι σεβόμαστε τα δικαιώματα και την ελευθερία των άλλων ανθρώπων; Να δώσετε μερικά παραδείγματα.

B. Να σχεδιάσετε μια εικόνα σχετική με τα παραδείγματα που δώσατε.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ;

Ένα επιχείρημα είναι μια εξήγηση που δίνουμε για πείσουμε τους άλλους ότι αυτό που λέμε είναι σωστό. Π.χ. Θέλω να παίξουμε ποδόσφαιρο, γιατί έχει καλό καιρό σήμερα και μπορούμε να τρέξουμε στον ήλιο.

Δομή

Αρχή:

Γράφω τη γνώμη ή την άποψή μου για κάποιον ή κάτι.

π.χ. Το αγαπημένο μου χρώμα είναι το κόκκινο.

Μέση:

Γράφω τρεις τουλάχιστον προτάσεις που δικαιολογούν γιατί έχω αυτή τη γνώμη ή άποψη.

π.χ. Το κόκκινο μου αρέσει, γιατί είναι ένα πολύ χαρούμενο χρώμα.

Τέλος:

Γράφω το συμπέρασμα ή με διαφορετικά λόγια την άποψη που έγραψα στην αρχή.

π.χ. Τελικά υπάρχουν πολλοί λόγοι που μου αρέσει το κόκκινο χρώμα.

Πώς πείθω τον συνομιλητή μου (μέσα πειθούς);

1. Χρησιμοποιώ κατάλληλες λέξεις, ώστε να δηλώνω την άποψη μου με ευγενικό τρόπο, να εκφράζω την εμπιστοσύνη μου σε κάποιον/ κάτι ή να τονίζω τα οφέλη της πρότασής μου.
2. Δίνω υποσχέσεις/δεσμεύσεις, για να δείξω ότι είμαι αξιόπιστο άτομο.
3. Λέω πάντα την αλήθεια και δίνω μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες.
4. Χρησιμοποιώ χιούμορ για να κάνω την επικοινωνία πιο ευχάριστη.

Λέξεις και φράσεις που θα σε βοηθήσουν:

πιστεύω ότι, νομίζω πως, η γνώμη μου είναι, από τη δική μου σκοπιά, σύμφωνα με την άποψή μου, επειδή, διότι, για τον λόγο ότι, αφού, εξ αιτίας του ότι, καθώς, για παράδειγμα, όπως, συγκεκριμένα, μια περίπτωση είναι, σίγουρα, βεβαίως, αναμφισβήτητα, είναι προφανές ότι, χωρίς αμφιβολία, πράγματι, όμως, αντιθέτως, ωστόσο, συνοψίζοντας, εν κατακλείδι, τελικά, έτσι, συμπερασματικά, με λίγα λόγια.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Όλα τα ζώα του δάσους συζητούσαν μόνο ένα πράγμα τελευταία: το Λιοντάρι είχε εκτρέψει* όλο το νερό από το ποτάμι για να φτιάξει μια πισίνα μπροστά από τη φωλιά του. Αυτή ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι! Τα ζώα αποφάσισαν να διοργανώσουν μια διαμαρτυρία μπροστά από την πισίνα του Λιονταριού.

Το Λιοντάρι, όμως, δεν έδινε σημασία. Έτσι, τα ζώα σκέφτηκαν να διαλέξουν καινούριο αρχηγό.

- Ας εγκαθιδρύσουμε* τη δημοκρατία και να κάνουμε εκλογές, είπε η Κουκουβάγια.

- Τι είναι οι εκλογές; ρώτησε ο Μπούφος.

Άρχισε λοιπόν η σοφή Κουκουβάγια να εξηγεί:

- Πριν από τις εκλογές, αυτοί που θέλουν να κυβερνήσουν παρουσιάζουν τις ιδέες τους με την προεκλογική εκστρατεία. Κάθε ψηφοφόρος ψηφίζει τον υποψήφιο που θεωρεί ότι θα κάνει την καλύτερη δουλειά. Οι ψήφοι καταμετρούνται και όποιος έχει την πλειοψηφία εκλέγεται πρόεδρος. Ο Πρόεδρος κρατά την εξουσία μέχρι τις επόμενες εκλογές.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Με απόφαση της Εκλογικής Επιτροπής των Ζώων:

1. Οι εκλογές θα διεξάγονται κάθε άνοιξη.
2. Οποιοδήποτε ζώο μπορεί να είναι υποψήφιο.
3. Κάθε ψηφοφόρος μπορεί να ψηφίσει μόνο ένα υποψήφιο ζώο.
4. Οι ψήφοι είναι μυστικές.
5. Το ζώο που θα πάρει τις περισσότερες ψήφους θα είναι ο νικητής.
6. Ανταλλαγές δώρων μεταξύ υποψηφίων και ψηφοφόρων απαγορεύονται.
7. Απαγορεύεται να κατασπαράζουμε τους αντιπάλους μας.

Τότε, τα ζώα αποφάσισαν να κάνουν εκλογές στο δάσος. Ο Μακάκος, η Κόμπρα, ο Βραδύπους και το λιοντάρι δήλωσαν υποψηφιότητα.

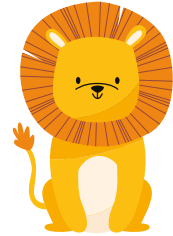

Οι υποψήφιοι άρχισαν τις προεκλογικές τους εκστρατείες, προσπαθώντας να πείσουν τους ψηφοφόρους.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΛΙΟΝΤΑΡΙΟΥ

Αγαπητοί μου φίλοι,

Είμαι λιοντάρι από μια οικογένεια βασιλιάδων. Ο προπάππος μου έδωσε τα κακά ζώα και έφερε αρμονία στο δάσος. Υπόσχομαι να συνεχίσω να δίνω δουλειές σε όλα τα ζώα, ώστε να διατηρούμε το δάσος καθαρό και ασφαλές. Ψηφίστε το Λιοντάρι για σταθερότητα και ανάπτυξη!

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΚΟΥ

Φίλοι μου,

Το Λιοντάρι μας εξαπάτησε! Υποσχέθηκε ότι θα απολαμβάνουμε την πισίνα, αλλά την κράτησε μόνο για τον εαυτό του. Υπόσχομαι να χτίσω φωλιές και σπίτια για όλους. Τέρμα τα ψέματα! Ψηφίστε τον Μακάκο για αλήθεια και αλλαγή!

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΚΟΜΠΡΑΣ

Αγαπητά ζώα,

Μεγάλωσα στη ζούγκλα και γνωρίζω κάθε γωνιά της. Έχουμε αντιμετωπίσει ξηρασίες, φωτιές και κυνηγούς μαζί. Ψηφίστε την Κόμπρα για να παραμείνουμε δυνατοί και ενωμένοι!

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΒΡΑΔΥΠΟΔΟΣ

Ζώα του δάσους,

Ας σχεδιάσουμε το μέλλον μας με ηρεμία και υπομονή. Υπόσχομαι να ακούω προσεκτικά κάθε ζώο. Μια καλή κυβέρνηση χτίζεται αργά και σταθερά. Ψηφίστε τον Βραδύποδα για ηρεμία και σταθερότητα!

Οι υποψήφιοι συμμετείχαν σε τηλεοπτικά προγράμματα, έβγαζαν φωτογραφίες με άλλα ζώα, μοίραζαν φυλλάδια και έκαναν πολλές συζητήσεις. Οργάνωναν συγκεντρώσεις, κρεμούσαν αφίσες και συμμετείχαν σε δημόσιο διάλογο.

Ήρθε η μέρα της κάλπης!

Τα ζώα ψήφισαν και η Κουκουβάγια μέτρησε τις ψήφους. Ο Μακάκος αποκλείστηκε γιατί μοίρασε μπανάνες στους ψηφοφόρους, παραβιάζοντας τον κανόνα 6. Το αποτέλεσμα ήταν να βγει νικητής ο Βραδύπους, που είπε:

- Από όλα τα ζώα κάτι έμαθα: Όλα είναι σημαντικά, το καθένα με τον τρόπο του. Η πρώτη πράξη της διακυβέρνησής* μου θα είναι να δημιουργήσουμε ένα συμβούλιο ώστε όλοι να έχουν γνώμη για όσα θα γίνουν στο δάσος. Με ηρεμία, θα μείνουμε πάντα ενωμένοι!

(διασκευή, Π. Ντεσγκάλδο & Π. Μαρκούν, εκδ. Ψυχογιός)

εκτρέψει: όταν αλλάζεις την πορεία από κάτι, όπως το νερό ενός ποταμιού

εγκαθιδρύουμε: όταν δημιουργούμε κάτι νέο, όπως ένα σύστημα ή μια κυβέρνηση

διακυβέρνηση: ο τρόπος με τον οποίο διοικείται και οργανώνεται μια κοινότητα, πόλη ή χώρα

Ατομική εργασία

A. Πώς μπορούμε στην καθημερινή μας ζωή να δείχνουμε ότι σεβόμαστε τα δικαιώματα και την ελευθερία των άλλων ανθρώπων; Να δώσετε μερικά παραδείγματα.

B. Να σχεδιάσετε μια εικόνα σχετική με τα παραδείγματα που δώσατε.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη, αυξημένης δυσκολίας

Διαβάστε ξανά τους κανόνες των εκλογών των ζώων από το κείμενο.

Α. Συζητήστε με την ομάδα σας τη σημασία κάθε κανόνα και προσπαθήστε να καταλάβετε γιατί είναι σημαντικός για τις εκλογές.

Β. Στη συνέχεια, σκεφτείτε και συζητήστε αν αυτοί οι κανόνες υπάρχουν και στη σημερινή κοινωνία.

Γ. Καταγράψτε αν και πώς εφαρμόζονται αυτοί οι κανόνες στις σημερινές εκλογές και γιατί είναι σημαντικό να τους ακολουθούμε.

Δ. Δημιουργήστε μία παρουσίαση (κείμενο, εικόνες, σχέδια) στον υπολογιστή με τις ιδέες και τις σκέψεις σας και παρουσιάστε τη στην ολομέλεια της τάξης.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη - χαμηλής δυσκολίας

Ποιο ζώο σας έπεισε περισσότερο και αξίζει να γίνει αρχηγός του δάσους;

Τι σας άρεσε στα επιχειρήματά του;

Ποια επιχειρήματα ήταν τα πιο πειστικά;

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Στο παρακάτω κείμενο οι παράγραφοι είναι μπερδεμένες. Αφού το διαβάσετε με την ομάδα σας, συζητήστε για τη σωστή σειρά των παραγράφων και παρουσιάστε το συμπέρασμά σας στην ολομέλεια της τάξης. Σας βοήθησε κάτι, όπως κάποιες λέξεις/φράσεις; Αν ναι, υπογραμμίστε τις στο κείμενο. Θα σας βοηθήσει ο οργανωτής της σελίδας 54.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι η εκπαίδευση είναι ένα βασικό δικαίωμα που πρέπει να έχουν όλα τα παιδιά, γιατί τους δίνει τα εργαλεία που χρειάζονται για να έχουν ένα φωτεινό και επιτυχημένο μέλλον.

2. Κατά τη γνώμη μου το σχολείο δεν είναι μόνο για μάθηση, αλλά και για να κάνουν φίλους και να μάθουν να συνεργάζονται με άλλους. Μέσα από ομαδικές εργασίες και παιχνίδια, τα παιδιά αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες, όπως η συνεργασία και η επίλυση συγκρούσεων.

3. Πρώτα απ' όλα αυτό ισχύει, διότι το σχολείο βοηθά τα παιδιά να μαθαίνουν να διαβάζουν, να γράφουν και να κάνουν μαθηματικές πράξεις. Αυτές οι βασικές δεξιότητες είναι απαραίτητες για την καθημερινή ζωή. Για παράδειγμα, όταν μεγαλώσουμε, θα χρειαστούμε αυτές τις δεξιότητες για να καταλαβαίνουμε τα νέα, να γράφουμε επιστολές ή να κάνουμε υπολογισμούς στο σούπερ μάρκετ.

4. Όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να πηγαίνουν σχολείο και να μαθαίνουν. Η εκπαίδευση είναι πολύ σημαντική γιατί δίνει στα παιδιά τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρειάζονται για το μέλλον τους. Χωρίς εκπαίδευση, τα παιδιά δεν μπορούν να πετύχουν τα όνειρά τους ή να αποκτήσουν καλές επαγγελματικές ευκαιρίες.

5. Τέλος, το δικαίωμα στην εκπαίδευση δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να εξερευνήσουν τα ταλέντα και τα ενδιαφέροντά τους. Είτε αγαπούν τις τέχνες ή τα αθλήματα ή τις επιστήμες, το σχολείο τους δίνει την ευκαιρία να ανακαλύψουν και να αναπτύξουν τα χαρίσματά τους.

5 βασικά
δικαιώματα
των παιδιών

Συγγραφική ομάδα

Ατομική εργασία

Γράψε τώρα κι εσύ μια παράγραφο με επιχειρήματα συμπληρώνοντας τα παρακάτω κενά. Το θέμα της παραγράφου να είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των παιδιών. Μην ξεχνάς να αιτιολογείς κάθε επιχείρημα σου.

Όπως όλοι οι άνθρωποι, έτσι και τα παιδιά, έχουν συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Αρχικά, πρέπει να έχουν το δικαίωμα .....

....., γιατί .....

..... Ένα άλλο βασικό δικαίωμα των παιδιών είναι αυτό .....

....., καθώς .....

.....

..... Από την άλλη μεριά, δεν πρέπει να ξεχνάμε την υποχρέωσή τους να .....

....., για να .....

.....

..... Τέλος, τα παιδιά πρέπει να .....

....., ώστε .....

να .....

Έτσι, συμπεραίνουμε ότι όλα τα δικαιώματα συνοδεύονται και από υποχρεώσεις.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΠΟΥ ΚΛΕΒΕΙ... ΚΑΡΔΙΕΣ ΚΑΙ ΜΠΙΣΚΟΤΑ!

Αγαπητοί μου συμμαθητές και συμμαθήτριες,

Είναι μεγάλη τιμή και λίγο περίεργο να στέκομαι μπροστά σας σήμερα, ως υποψήφιος στις εκλογές του σχολείου μας.. Μόλις χτες ήμουν εδώ για να «κλέψω» μπισκότα από το κυλικείο (αστειεύομαι φυσικά!) και τώρα είμαι εδώ για να «κλέψω»... τις καρδιές σας! Χμμ, ίσως να έπρεπε να το διατυπώσω διαφορετικά, αλλά ξέρετε τι εννοώ.

Πέρα από τα αστεία, έχω μερικές ιδέες για να βελτιώσουμε το σχολείο μας. Πρώτα απ' όλα, πιστεύω πως πρέπει να κάνουμε τα μαθήματα πιο ενδιαφέροντα. Για παράδειγμα, μπορούμε να έχουμε μαθήματα μαγειρικής και χορογραφίας. Ποιος πραγματικά χρειάζεται γνώσεις στα μαθηματικά όταν μπορεί να μάθει να χορεύει σάλσα; Επιπλέον, το κυλικείο μας χρειάζεται μια αναβάθμιση*. Είναι καιρός να φέρουμε ποικιλία στο μενού του. Προτείνω να βάλουμε πιο πολύχρωμα και πιο γευστικά φαγητά αναβαθμίζοντας το κυλικείο σε... εστιατόριο με αστείους υπαλλήλους ή αστεία ονόματα στα φαγητά. Για παράδειγμα, ο υπάλληλος του κυλικείου να ντύνεται κάθε βδομάδα με διαφορετική στολή, όπως αυτή του πειρατή και να έχει αντίστοιχα φαγητά, όπως κρακεράκια-θησαυροί!

Ακόμα, ας δημιουργήσουμε ένα συμβούλιο μαθητών. Αυτό δεν είναι μια μυστική οργάνωση για να «κλέβει» μπισκότα από το κυλικείο (εννοείται, κάνω πάλι πλάκα!). Είναι μια ομάδα που θα βοηθάει να κάνουμε το σχολείο μας πιο διασκεδαστικό και ενδιαφέρον! Δεσμεύομαι* να ακούω τις ιδέες σας και να δουλεύουμε όλοι μαζί για ένα καλύτερο σχολείο.

Αν έχετε κάποια ιδέα, ελάτε σιγά σιγά να τη μοιραστείτε - εκτός κι αν είναι να «κλέψουμε» περισσότερα μπισκότα, σε αυτή την περίπτωση, θα πρέπει να έρθετε... γρηγορότερα! Χαχαχα!

Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας και την προσοχή σας. Ας κάνουμε το σχολείο μας έναν πιο χαρούμενο και διασκεδαστικό τόπο με πολλές αστείες στιγμές! Και μην ξεχνάτε, η καλύτερη συνταγή για την επιτυχία είναι... μια δόση γέλιου και δύο μπισκότα!

Σπυριδούλα Μπέσσα

***αναβάθμιση:** βελτίωση ή εκσυγχρονισμός

***δεσμεύομαι:** υπόσχομαι να κάνω κάτι

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη - αυξημένης δυσκολίας στην ολομέλεια της τάξης

Αφού θυμηθείτε με ποια μέσα μπορούμε να πείσουμε τον συνομιλητή μας (βλ. οργανωτή σελ 54), συζητήστε αν το παραπάνω κείμενο τα χρησιμοποιεί. Υπογραμμίστε με διαφορετικό χρώμα για κάθε μέσο τα σημεία στα οποία τα εντοπίσατε και σκεφτείτε γιατί ανήκουν στο αντίστοιχο μέσο πειθούς.

Ατομική εργασία

Πείσε τους/τις συμμαθητές/-τριές σου να σε ψηφίσουν!
Προσπάθησε να πείσεις τους/τις συμμαθητές/-τριές σου να σε ψηφίσουν στις εκλογές της τάξης, για να γίνεις εσύ ο/η πρόεδρος που θα εκπροσωπή την τάξη όποτε χρειαστεί, μέσα στο σχολείο.

Κάθε υποψήφιος/-α θα πρέπει να:

- αναφέρει τρεις λόγους για να τον επιλέξουν οι υπόλοιποι μαθητές,
- υποσχεθεί πως θα εκπροσωπήσει σωστά τους μαθητές και θα κάνει το καλύτερο δυνατό για το καλό της τάξης,
- χρησιμοποιήσει το χιούμορ για να κάνει την ομιλία του/της πιο ενδιαφέρουσα.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη - χαμηλής δυσκολίας

Στην αριστερή στήλη θα βρεις φράσεις από το κείμενο και στη δεξιά στήλη τα μέσα πειθούς. Αντιστοίχισε κάθε φράση με το μέσο πειθούς που χρησιμοποιεί.

1. «Μόλις χτες ήμουν εδώ για να «κλέψω» μπισκότα από το κυλικείο (αστειεύομαι φυσικά!).»	α. Χρησιμοποιώ κατάλληλες λέξεις.
2. «Δεσμεύομαι να ακούω τις ιδέες σας και να δουλεύουμε όλοι μαζί για ένα καλύτερο σχολείο.»	β. Χρησιμοποιώ χιούμορ.
3. «Προτείνω να βάλουμε πιο πολύχρωμα και πιο γευστικά φαγητά αναβαθμίζοντας το κυλικείο σε... εστιατόριο με αστέιους υπαλλήλους ή αστεία ονόματα στα φαγητά.»	γ. Λέω την αλήθεια και δίνω μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες.
4. «Πρώτα απ' όλα, πιστεύω πως πρέπει να κάνουμε τα μαθήματα πιο ενδιαφέροντα. Για παράδειγμα, μπορούμε να έχουμε μαθήματα μαγειρικής και χορογραφίας.»	δ. Δίνω υποσχέσεις/ δεσμεύσεις.

Πολλά έχουν δει τα μάτια μας. Πολλή προσπάθεια πέφτει. Πολύ διάβασμα χρειάζεται. Πολλά λάθη γίνονται. Πολλοί τα μπερδεύουν. Πολύ μεγάλο είναι το θέμα. Πολύς λόγος για το τίποτα

ΠΟΛΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣ - ΠΟΛΛΗ - ΠΟΛΥ ΕΠΙΘΕΤΟ Η ΕΠΙΡΡΗΜΑ;

Το επίθετο **πολύς - πολλή - πολύ** και το επίρρημα **πολύ**

Το επίθετο **πολύς - πολλή - πολύ** συνοδεύει ουσιαστικά και κλίνεται και στα τρία γένη:

π.χ. έπεσε πολλή βροχή, έφαγε πολύ φαγητό κλπ.

Το επίρρημα **πολύ** δεν κλίνεται και συνοδεύει ρήματα, επιρρήματα, επίθετα ή μετοχές:

π.χ. έβρεξε πολύ, έτρεξε πολύ γρήγορα, είναι πολύ καλός μαθητής, ήταν πολύ ευτυχισμένος κλπ

Ατομική εργασία

Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο: **πολλά, πολλές, πολλή, πολύς, πολύ, πολλοί**

Στην παλιά βιβλιοθήκη της πόλης, υπήρχε ..... συνωστισμός από ποντικούς. Τα μικρά αυτά πλάσματα είχαν βρει το τέλειο καταφύγιο ανάμεσα στις ..... σελίδες των παλιών βιβλίων. .... από αυτούς απολάμβαναν να τρώνε τις σελίδες, δημιουργώντας μια ..... ιδιαίτερη ατμόσφαιρα με το χαρακτηριστικό κριτς κρατς που αντηχούσε ..... δυνατά στον ήσυχο χώρο. Οι υπεύθυνοι της βιβλιοθήκης ένιωθαν ..... απογοήτευση βλέποντας τα βιβλία να καταστρέφονται, αλλά οι προσπάθειες να απαλλαγούν από τους ποντικούς δεν ήταν ..... αποτελεσματικές. Οι ποντικοί φαινόταν ..... έξυπνοι, προσαρμόζοντας κάθε φορά τη στρατηγική τους απέναντι στις παγίδες. Στο τέλος, αποφασίστηκε να εγκατασταθούν ειδικές ποντικοπαγίδες που υποσχόντουσαν ..... Άραγε θα διατηρηθεί η πλούσια συλλογή της βιβλιοθήκης ασφαλής για τις επόμενες γενιές;

Συγγραφική ομάδα

Η ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΟΥ ΠΟΛΥΣ

Ενικός αριθμός

ονομ.	ο πολύς	η πολλή	το πολύ
γεν.	του πολύ/του πολλού	της πολλής	του πολύ/του πολλού
αιτ.	τον πολύ	την πολλή	το πολύ
κλ.	-	-	-

Πληθυντικός αριθμός

ονομ.	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
γεν.	των πολλών	των πολλών	των πολλών
αιτ.	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
κλ.	-	-	-

Το επίθετο πολύς - πολλή - πολύ γράφεται άλλοτε με ένα και άλλοτε με 2 λ.
 Γράφεται με ένα λ όταν αμέσως μετά το λ ακολουθεί υ: πολύς – πολύ.
 Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις γράφεται με δύο λ:
 πολλού - πολλές - πολλά - πολλών κτλ.

Ατομική εργασία

Συμπλήρωσε τον κατάλληλο τύπο που επιθέτου ή του επιρρήματος (πολύ, πολλή, πολλοί).

Χθες έβρεξε ..... Η βροχή ήταν ..... δυνατή. ....
 άνθρωποι άρχισαν να τρέχουν για να προφυλαχθούν. Αρκετά μαγαζιά πλημμύρισαν και
 οι μαγαζάτορες έδειχναν ..... απελπισμένοι. Καιρό είχαν να δουν να πέφτει
 τόσο ..... βροχή.

Όταν ρωτάμε, χρησιμοποιούμε την ερωτηματική αντωνυμία «ποιος, ποια, ποιο».

Π.χ. Ποια ρούχα να φορέσω σήμερα;

Δεν ξέρω ποιο από τα δύο ζευγάρια γάντια να διαλέξω.

Όταν, όμως, συγκρίνουμε χρησιμοποιούμε το επίρρημα «πιο».

Π.χ. Ο Παντελής είναι πιο ψηλός από τον Ανέστη.

Τι σου αρέσει πιο πολύ; Η πορτοκαλαδα ή η βυσινάδα;

Ατομική εργασία

Κύκλωσε τη σωστή απάντηση.

A) Ποιο βιβλίο διαβάζεις αυτή τη στιγμή;

B) Πιο βιβλίο διαβάζεις αυτή τη στιγμή;

A) Πιο μακριά βρίσκεται η στάση του λεωφορείου;

B) Ποιο μακριά βρίσκεται η στάση του λεωφορείου;

A) Πιο δύσκολο ήταν το τεστ από ό,τι περίμενα.

B) Ποιο δύσκολο ήταν το τεστ από ό,τι περίμενα;

A) Ποιο από τα δύο παπούτσια σου αρέσει περισσότερο;

B) Πιο από τα δύο παπούτσια σου αρέσει περισσότερο;

A) Πιο κοντά στο σταθμό θα βρεις το κατάστημα.

B) Ποιο κοντά στο σταθμό θα βρεις το κατάστημα.

Ατομική εργασία

Συμπλήρωσε τα κενά με ποιο ή πιο.

- Αυτό είναι το ..... γρήγορο αυτοκίνητο της αγοράς.

- Δεν ξέρω ..... βιβλίο να διαβάσω για τις εξετάσεις.

- Είναι ..... ανθεκτικό από το προηγούμενο μοντέλο.

- Πρέπει να αποφασίσω ..... θα πάρω μαζί μου.

Αόριστες λέγονται οι αντωνυμίες που δεν ορίζουν ακριβώς για ποιον άνθρωπο, ποιο ζώο ή ποιο πράγμα μιλάμε. Τις χρησιμοποιούμε όταν δεν ξέρουμε ή δε θέλουμε να ορίσουμε το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα για το οποίο μιλάμε.

π.χ. **Κάποιος** σου έστειλε μήνυμα.

Αόριστες αντωνυμίες είναι:

- ένας, μια (μία), ένα
- κάμπος, κάμπος, κάμπος
- κάθε, καθένας, καθεμιά (καθεμία), καθένα
- άλλος, άλλη, άλλο
- κανένας (κανείς), καμιά (καμία), κανένα
- κάτι, κατιτί, καθετί
- κάποιος, κάποια, κάποιο
- ο τάδε, ο δείνα
- μερικοί, μερικές, μερικά
- τίποτε (τίποτα)

Ατομική εργασία

Βάλε τις παρακάτω αντωνυμίες στη σωστή θέση, ώστε το κείμενο να αποκτήσει νόημα: καθετί, κάμποσοι, κανένας, άλλοι, κάποιοι, τίποτα, ένας, μερικοί, καθένας

Τι παράξενη πόλη το Τόκιο! Δεν μπορείς να δεις καθόλου τον ουρανό. Είναι, όμως, γεμάτο κόσμο. .... περπατούν γρήγορα στον δρόμο πηγαίνοντας στις δουλειές τους και ..... δε δίνει σημασία στον άλλον. .... τρέχουν να προλάβουν τα δρομολόγια του μετρό και ο ..... ψάχνει τη σωστή πλατφόρμα. .... πίνουν έναν γρήγορο καφέ, συζητάνε με φίλους και σχολιάζουν το ..... άλλοι περπατούν τρώγοντας ένα σάντουιτς στο χέρι. Α! Κι ..... παρατηρεί με το στόμα ανοιχτό χωρίς να κάνει ..... ΕΓΩ!

Συγγραφική ομάδα

ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Η φράση **ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο** και το επίθετο **μόνος, μόνη, μόνο** όταν συνοδεύεται από τη γενική του αδύνατου τύπου της προσωπικής αντωνυμίας (μόνος μου, μόνη μου, μόνο μου) χρησιμοποιούνται ως **οριστικές αντωνυμίες**. Δείχνουν δηλαδή ότι κάποιος πρόσωπο, ζώο ή πράγμα ξεχωρίζει από άλλα πρόσωπα, ζώα ή πράγματα του είδους του.

Το **ίδιος** κλίνεται κατά τα επίθετα σε -ος, -α, -ο, ενώ το **μόνος** κλίνεται κατά τα επίθετα σε -ος, -η, -ο.

Αόριστες αντωνυμίες είναι:

ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο

Ενικός αριθμός

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	ο	ή	το
γεν.	του	της	του
αιτ.	τον	την	το

Πληθυντικός αριθμός

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	οι	οι	τα
γεν.	των	των	των
αιτ.	τους	τις	τα

α' πρόσωπο: **μόνος μου, μόνη μου, μόνο μου**

Ενικός αριθμός

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	μόνος μου	μόνη μου	μόνο μου
γεν.	μόνου μου	μόνης μου	μόνου μου
αιτ.	μόνο μου	μόνη μου	μόνο μου

Πληθυντικός αριθμός

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	μόνοι μας	μόνες μας	μόνα μας
γεν.	μόνων μας	μόνων μας	μόνων μας
αιτ.	μόνους μας	μόνες μας	μόνα μας

*Αντίστοιχα κλίνονται και το β' και γ' πρόσωπο: **μόνος σου, μόνη σου, μόνο του** και **μόνος του, μόνη της, μόνο του**.*

Ατομική εργασία

Συμπλήρωσε τα κενά με τις οριστικές αντωνυμίες ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο, ο μόνος, η μόνη, το μόνο, στο κατάλληλο γένος, αριθμό και πτώση.

1. Η Μαρία θέλει να πάει στην αγορά ..... για να αγοράσει λουλούδια.
2. Το κουτάβι έκανε την πρώτη του βόλτα στο πάρκο .....
3. Ο Γιάννης και ο Πέτρος φορούν ..... παπούτσια.
4. Μια ομάδα ορειβατών ζουν..... στο βουνό.
5. Η γιαγιά μου φτιάχνει κάθε χρόνο μπακλαβά με ..... της τα χέρια.
6. Οι κάτοικοι της Αμερικής είδαν με τα ..... τους τα μάτια, την ολική έκλειψη ηλίου.
7. Τελικά ο κλέφτης ομολόγησε την αλήθεια .....
8. Γράψε μία δική σου πρόταση:

.....
.....

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Κάντε προτάσεις χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες φράσεις με οριστικές αντωνυμίες.

1. το ίδιο σχολείο

.....

2. την ίδια απόφαση

.....

3. μόνη της στο δωμάτιο

.....

4. ο ίδιος στην παραλία

.....

5. μόνος του το βράδυ

.....

Ήδη από την αρχή της ενότητας, μιλήσαμε για τη λέξη «δημοκρατία» και πώς αυτή είναι σύνθετη: δήμος + κράτος. Δήμος στα αρχαία σημαίνει λαός και κράτος σημαίνει δύναμη ή εξουσία. Άρα, η λέξη δημοκρατία δηλώνει ότι η εξουσία είναι στα χέρια του λαού. Υπάρχουν πολλές ακόμη λέξεις που συνδέονται με την αρχαία ελληνική γλώσσα. Δες παρακάτω τον διάλογο ανάμεσα σε έναν αρχαίο πολίτη και έναν πολίτη του σήμερα:

Αρχαίος πολίτης: Χαίρε, Πολίτη του Σήμερα! Πες μου, χρησιμοποιείτε ακόμα τις λέξεις που δημιουργήσαμε στην αρχαιότητα;

Πολίτης του σήμερα: Γεια σου! Ναι, ξέρω ότι πολλές από τις λέξεις που χρησιμοποιούμε σήμερα για τη δημοκρατία έχουν τις ρίζες τους στην αρχαία ελληνική γλώσσα. Όμως, δεν ξέρω πάντα ποια είναι η ετυμολογία τους*. Για παράδειγμα, η λέξη «πολίτης».

Αρχαίος πολίτης: Α, ναι! Πολύ σημαντική λέξη! Αυτή προέρχεται από τη λέξη «πόλις», που σημαίνει πόλη ή κράτος. Ήταν ο άνθρωπος που συμμετείχε στα κοινά της πόλης.

Πολίτης του σήμερα: Ενδιαφέρον! Επίσης, εμείς χρησιμοποιούμε τη λέξη «αγορά» για να δηλώσουμε το μέρος που κάνουμε τα ψώνια μας.

Αρχαίος πολίτης: Αλήθεια; Σε εμάς είχε ξεχωριστή σημασία. Η «αγορά» προέρχεται από τη λέξη «αγείρω», που σημαίνει συγκεντρώνω. Ήταν ο χώρος όπου οι πολίτες συγκεντρώνονταν για συζητήσεις και εμπορικές συναλλαγές.

Πολίτης του σήμερα: Και η λέξη «βουλή»;

Αρχαίος πολίτης: Η «βουλή» προέρχεται από το αρχαίο ρήμα «βούλομαι», που σημαίνει θέλω ή επιθυμώ. Στην αρχαιότητα, η Βουλή ήταν ένα συμβούλιο πολιτών που βοηθούσε στη διοίκηση της πόλης. Από αυτήν προέρχεται και το «βουλευόμαι», που σημαίνει σκέφτομαι και αποφασίζω μαζί με άλλους.

Πολίτης του σήμερα: Σήμερα μιλάμε ακόμα για ηγέτες.

Αρχαίος πολίτης: Η λέξη «ηγέτης» προέρχεται από τη λέξη «ηγούμαι» που σημαίνει οδηγώ. Ήταν αυτός που οδηγούσε και κατεύθυνε τους πολίτες.

Πολίτης του σήμερα: Είναι απίστευτο πόσες κοινές λέξεις έχουμε με ίδια ορθογραφία και σχεδόν ίδια σημασία! Είχατε και τη λέξη «εκκλησία», σωστά;

Αρχαίος πολίτης: Ναι! Και μάλιστα είχε πολύ μεγάλη σημασία για τη δημοκρατία μας. Η «εκκλησία» προέρχεται από τις λέξεις «εκ» και «καλέω-καλώ», δηλαδή σύναξη* πολιτών. Ήταν η συγκέντρωση των πολιτών για να συζητήσουν και να πάρουν αποφάσεις.

Πολίτης του σήμερα: Είναι απίστευτο πώς οι λέξεις σας ζουν ακόμα. Ευχαριστώ που μου τα εξήγησες όλα αυτά.

Αρχαίος πολίτης: Ευχαρίστησή μου. Η κληρονομιά μας συνεχίζει να επηρεάζει τον κόσμο σας καθημερινά.

Σπυριδούλα Μπέσσα

* **ετυμολογία:** Η ετυμολογία είναι η αναζήτηση της πρώτης ρίζας και της αρχικής σημασίας μιας λέξης. Μελετά την καταγωγή, την πορεία και την αλλαγή που μπορεί να έχει πάθει μια λέξη με το πέρασμα του χρόνου.

Ατομική εργασία

Μπορείς να αντιστοιχίσεις τις λέξεις της αριστερής λέξης με το ιστορικό τους παρελθόν στη δεξιά στήλη;

Σημερινές
λέξεις

1. πολίτης
2. σύμβουλος
3. βουλή
4. ηγέτης
5. εκκλησία
6. ισονομία
7. εκλογές
8. δημοκρατία
9. ελευθερία
10. πλειοψηφία

Ετυμολογία από
τα αρχαία ελληνικά

- α. εκ + καλώ
- β. εκ + λέγω
- γ. ίσος + νόμος
- δ. βούλομαι
- ε. ελεύθερος
- στ. πόλις
- ζ. συν + βουλή
- η. πλείων + αρχή
- θ. Δήμος + κράτος
- ι. ηγούμαι

Ατομική εργασία

Το ιστορικό παρελθόν μιας λέξης μας βοηθά να τη γράφουμε σωστά. Οι λέξεις με ίδια γράμματα αποτελούν μια οικογένεια λέξεων. Βάλε τις λέξεις της παρένθεσης στη σωστή στήλη.

(πολίτης, απελευθέρωση, δίκαιος, ελευθερωτής, πολιτισμός, δικαιώματα, πολιτική, ελεύθερος, δικαστήριο, πολεοδομία, ελευθεροφροσύνη, πολιτεία, δικαίωση, ελευθεριότητα, δικηγόρος)

Πόλις	Ελευθερία	Δικαιοσύνη

Τα βιβλία αποτελούν έναν θησαυρό γνώσης και φαντασίας, δημιουργώντας έναν πολύχρωμο κόσμο μπροστά στα μάτια μας. Υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη βιβλίων, και το κάθε είδος αναγνωρίζεται από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Για διάβασε τώρα κάποια από τα είδη βιβλίων που θα γνωρίσουμε:

Κατηγορίες Βιβλίων

1. Λογοτεχνικά βιβλία:

- Βιβλία με ιστορίες, ποιήματα και θεατρικά έργα που διαβάζουμε για να ταξιδέψουμε με τη φαντασία μας και να απολαύσουμε τις περιπέτειες των χαρακτήρων.

2. Επιστημονικά βιβλία:

Βιβλία που εξηγούν επιστημονικά φαινόμενα, έννοιες και γεγονότα, όπως αυτά που σχετίζονται με τη φύση, το σώμα μας, το διάστημα ή την τεχνολογία.

3. Εγκυκλοπαίδειες:

- Βιβλία που περιέχουν πολλές πληροφορίες για διάφορα θέματα, οργανωμένες αλφαβητικά ή ανά θέμα, για εύκολη αναζήτηση.

4. Λεξικά:

- Βιβλία που περιέχουν λέξεις και τις σημασίες τους, συχνά με παραδείγματα χρήσης και πληροφορίες για την προφορά τους.

5. Βιβλία με Κόμικ:

- Βιβλία που αφηγούνται ιστορίες με εικόνες και διαλόγους μέσα σε καρέ. Είναι διασκεδαστικά και ευχάριστα στην ανάγνωση.

6. Εικονογραφημένα βιβλία:

- Βιβλία με πολλές όμορφες εικόνες και λίγα λόγια που βοηθούν στην κατανόηση της ιστορίας.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Παρακάτω υπάρχουν οι περιγραφές αληθινών βιβλίων. Συζητήστε με την ομάδα σας και αποφασίστε σε ποια κατηγορία ανήκει το καθένα, γράφοντας την κατηγορία από κάτω. Ανακοινώστε τα συμπεράσματά σας στην ολομέλεια της τάξης και αιτιολογήστε την επιλογή σας.

Περιγραφές βιβλίων:

1. Η ιστορία ακολουθεί τον νεαρό Χάρι Πότερ, ο οποίος ανακαλύπτει ότι είναι μάγος και ξεκινά τις σπουδές του στη Σχολή Μαγείας Χόγκουαρτς, όπου τον περιμένουν μαγικές περιπέτειες και αποκαλύψεις για το παρελθόν του.

Κατηγορία: .....

2. Βιβλίο που περιέχει λεπτομερείς πληροφορίες για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, από την επιστήμη και την ιστορία μέχρι τις τέχνες και την τεχνολογία, οργανωμένες αλφαβητικά. Περιλαμβάνει χάρτες, γραφήματα και εικόνες.

Κατηγορία: .....

3. Δύο γενναίοι Γαλάτες αντιμετωπίζουν τους Ρωμαίους με ευφυΐα και δύναμη, χάρη στο μαγικό φίλτρο που τους δίνει υπεράνθρωπες ικανότητες. Οι περιπέτειες τους παρουσιάζονται με χιουμοριστικό και ζωντανό τρόπο.

Κατηγορία: .....

4. Ένα αναλυτικό βιβλίο που προσφέρει εξηγήσεις και παραδείγματα για τη χρήση των λέξεων της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας, περιλαμβάνοντας και πληροφορίες για την ετυμολογία τους. Περιλαμβάνει, επίσης, συνώνυμα και αντώνυμα.

Κατηγορία: .....

5. Ένα μαγευτικό παραμύθι που αφηγείται την ιστορία ενός μικρού πρίγκιπα από έναν μακρινό πλανήτη. Με την απλότητά του, το βιβλίο μεταφέρει βαθιά μηνύματα για την αγάπη, τη φιλία και την ανθρώπινη φύση. Έχει όμορφες εικόνες που βοηθούν στην κατανόηση της ιστορίας.

Κατηγορία: .....

6. Ένα βιβλίο που εξηγεί με απλό και κατανοητό τρόπο τις σημαντικότερες εφευρέσεις της ανθρωπότητας, από τον τροχό μέχρι τον υπολογιστή, παρουσιάζοντας και τους εφευρέτες πίσω από αυτές. Χρησιμοποιείται συχνά στα σχολεία για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Κατηγορία: .....

Ατομική εργασία

Διάβασε τους τίτλους των βιβλίων και ταίριαξέ τους με τις σωστές περιγραφές από την προηγούμενη άσκηση. Δίπλα σε κάθε τίτλο γράψε τον αριθμό της περιγραφής που του ταιριάζει.

- α. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη
- β. Ο Μικρός Πρίγκιπας του Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ
- γ. Το Βιβλίο των Εφευρέσεων της Ελίζαμπεθ Χόικραφτ
- δ. Ο Χάρι Πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος της Τζ. Κ. Ρόουλινγκ
- ε. Η Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα (Encyclopaedia Britannica)
- στ. Αστερίξ ο Γαλάτης του Ρενέ Γκοσινί και του Αλμπέρ Ουντερζό

Στη συνέχεια, διάλεξε ένα από τα βιβλία και δοκίμασε να ζωγραφίσεις το εξώφυλλο.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ!

Όταν όλα τα άτομα μιας κοινωνίας έχουν εξίσου δικαίωμα λόγου για το πώς η κοινωνία αυτή λειτουργεί και διοικείται, τότε λέμε ότι υπάρχει δημοκρατία. Στη δημοκρατία, ο λαός δεν ακολουθεί απλώς τις εντολές κάποιου ηγέτη που νομίζει ότι είναι ο καλύτερος από όλους. Απεναντίας, ο λαός διαμορφώνει τους κανόνες και αποφασίζει για τη ζωή του. Ο λαός κυβερνά και κυβερνάται.

Σε μια ιδανική δημοκρατία, όλοι και όλες βάζουμε το λιθαράκι μας για να εξασφαλίσουμε καλές συνθήκες ζωής για κάθε άτομο στη γωνιά του κόσμου όπου ζούμε. Όλοι οι άνθρωποι έχουν την ίδια μεταχείριση*, όλοι έχουν τη θέση τους στην κοινωνία, όλων η ζωή έχει την ίδια αξία και όλων η φωνή έχει την ίδια δύναμη.

Η δημοκρατία είναι μια ιδέα ισχυρή, αλλά και εύθραυστη*. Φαντάσου τη δημοκρατία σαν ένα φυτό, οι σπόροι του οποίου έχουν φυτευτεί πριν από πολύ καιρό.

Από τότε, κάθε νέα γενιά βοηθά στη φροντίδα του φυτού αυτού, στην προστασία και στην ανάπτυξη του, έτσι ώστε όλοι να μπορούμε να απολαμβάνουμε τους θαυμάσιους καρπούς του και να ωφελομαστε από αυτούς.

Καθώς αναπτυσσόταν η δημοκρατία είχε υιοθετήσει νέες ιδέες και μορφές και προσαρμόστηκε έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κόσμου γύρω της. Η δημοκρατία υπάρχει με σκοπό να παρέχει στον λαό (δηλαδή σ' εσένα και σ' εμένα) τα αναρίθμητα* οφέλη της, όπως είναι:

Η ειρήνη: Όλοι οι άνθρωποι έχουν εξίσου δικαίωμα λόγου για το πώς διοικείται η κοινωνία τους, δηλαδή όλοι έχουν φωνή που ακούγεται. Όταν υπάρχει δικαιοσύνη, οι αιτίες για να ξεσπάσει πόλεμος είναι λιγότερες.

Η ισότητα: Όταν όλοι αντιμετωπιζόμαστε με τον ίδιο τρόπο, τότε κερδίζουν έδαφος αξίες όπως ο σεβασμός και η αποδοχή, κι έτσι κανένας άνθρωπος δεν υστερεί, δε μένει πίσω δηλαδή, σε σχέση με τους άλλους.

Τα δικαιώματα: Η δημοκρατία προσπαθεί να εξασφαλίσει ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να σκέφτονται και να μιλούν ελεύθερα, να πηγαίνουν στο σχολείο, να έχουν ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη*, να ζουν ελεύθερα και με ασφάλεια.

Η ελευθερία: Στη δημοκρατία, όλοι οι άνθρωποι είναι ελεύθεροι να ζουν όπως θέλουν και να λένε ό,τι θέλουν, αρκεί να μη βλάπτουν τους άλλους (ελευθερία δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν συνέπειες για ό,τι κάνουμε ή λέμε).

Η ασφάλεια: Στη δημοκρατία, ο λαός δημιουργεί τους νόμους, δηλαδή τους κανόνες με βάση τους οποίους έχουμε συμφωνήσει να ζούμε. Οι νόμοι βοηθούν ώστε να ζούμε με ασφάλεια και δικαιοσύνη.

Η φωνή: Στη δημοκρατία, ο λαός γνωρίζει ότι κάθε άνθρωπος έχει τη δύναμη να αλλάξει τα πράγματα. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να πούμε τη γνώμη μας και η γνώμη όλων μας έχει σημασία.

(Φίλιπ Μπάντινγκ, εκδ. Ψυχογιός)

μεταχείριση: ο τρόπος που κάποιος φέρεται σε άλλους

εύθραυστη: κάτι που μπορεί να σπάσει ή να καταστραφεί εύκολα

αναρίθμητα: πάρα πολλά, τόσα που δεν μπορούν να μετρηθούν

περίθαλψη: η φροντίδα που παρέχεται σε κάποιον που είναι άρρωστος

Ατομική εργασία

Σε μια παράγραφο που θα γράψεις στο τετράδιό σου, επιχειρηματολόγησε γιατί θεωρείς τη δημοκρατία το καλύτερο πολίτευμα. Χρησιμοποίησε παραδείγματα και αναφορές από το κείμενο για να υποστηρίξεις την άποψή σου.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη

Συζητήστε για μια δραστηριότητα που θα θέλατε να κάνετε όλοι μαζί, αλλά ίσως οι χονεϊς σας να μη συμφωνήσουν αμέσως (π.χ. εκδρομή, βραδιά ταινίας, παιχνίδι). Σκεφτείτε, καταγράψτε και αιτιολογήστε τα επιχειρήματά σας. Παρουσιάστε την εργασία σας στην ολομέλεια της τάξης.

Ατομική εργασία

Ένωσε τις λέξεις με την αντίστοιχη αρχαία ελληνική ώστε να φανερωθεί το ιστορικό τους παρελθόν.

πολίτευμα

άριστος + κράτος

αριστοκρατία

τύραννος

ολιγαρχία

αυτός + κράτος

τυραννία

μόνος + άρχω

αυτοκρατορία

πόλις

μοναρχία

ολίγος + άρχω

Ατομική εργασία

Εντόπισε και διόρθωσε τα λάθη που υπάρχουν στους τύπους του επιθέτου πολύς και του επιρρήματος πολύ.

Πολύ άνθρωποι πήγαν να ψηφίσουν στις εκλογές.

Ο πρωθυπουργός ανέφερε πολλά μέτρα για τους ανέργους της χώρας.

Οι δημοσιογράφοι τόνισαν πολλή την αποχή του λαού από τις φετινές εκλογές.

Η διαμαρτυρία ήταν πολλή ήσυχη και ειρηνική.

Πολύ τροφή για σκέψη δημιούργησαν οι δηλώσεις του προέδρου σχετικά με τη διαδικασία εκλογής.

Η νέα πολιτική περιλαμβάνει πολλή αυστηρούς κανόνες για τη φοροδιαφυγή.

Οι καιρικές συνθήκες ήταν πολλές καλύτερες από τις αναμενόμενες.

Υπήρχε πολλή κίνηση στους δρόμους λόγω της διαδήλωσης.

Ο καθηγητής έδωσε πολλούς ασκήσεις για το σπίτι.

Πολή αγάπη και υποστήριξη έδειξαν οι πολίτες προς τους πληγέντες.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη - αυξημένης δυσκολίας

Διαβάστε προσεκτικά κάθε πρόταση. Συμπληρώστε το κενό με την κατάλληλη οριστική αντωνυμία από τις παρακάτω: **μόνος του, μόνος σου, μόνος της, μόννη τους, ο ίδιος, η ίδια, οι ίδιοι.**

1. Η δήμαρχος αποφάσισε να παραδώσει ..... τα βιβλία στη σχολική βιβλιοθήκη.
2. Ο βουλευτής υπερασπίστηκε ..... την πρόταση νόμου, με πάθος.
3. Οι μαθητές στην τάξη έμαθαν για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν, ...
4. .... ο πρωθυπουργός υπέγραψε το νέο νομοσχέδιο.
5. Η πρόεδρος του συλλόγου είπε: «Θα αναλάβω ..... την ευθύνη για την απόφαση.»
6. Εσύ πρέπει να κατανοήσεις ..... τα θέματα της δημοκρατίας.
7. Ο υπουργός οργάνωσε ..... τη συνάντηση με μαθητές από το σχολείο μας.
8. Εσείς ..... μπορείτε να συμμετέχετε στις διαδικασίες της δημοκρατίας.

Ατομική εργασία

Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή λέξη: ποιο ή πιο.

Θεωρώ ..... σωστό να διαμαρτυρόμαστε ειρηνικά, παρά να δημιουργούμε επεισόδια.

..... κόμμα θα ψηφίσεις στις εκλογές;

Προτιμάς να ενημερώνεσαι ..... πολύ από το διαδίκτυο ή την τηλεόραση;

..... είδος πολιτεύματος θεωρείς χειρότερο;

..... πολιτικό μέτρο πιστεύεις ότι θα βοηθήσει περισσότερο την οικονομία;

Ο διάλογος ανάμεσα στους πολιτικούς αρχηγούς έγινε ..... έντονος καθώς πλησίαζαν οι εκλογές.

..... πολιτικό πρόσωπο θεωρείς καταλληλότερο για τη θέση του πρωθυπουργού;

..... γεγονός πιστεύεις ότι οδήγησε στην αύξηση της συμμετοχής των νέων στις φετινές εκλογές;

Οι πολιτικές συζητήσεις φέτος είναι ..... ενδιαφέρουσες από ποτέ λόγω των κρίσιμων ζητημάτων.

..... δημοψήφισμα νομίζεις ότι θα επηρεάσει περισσότερο τη μελλοντική πολιτική της χώρας;

Η νέα κυβέρνηση είναι ..... φιλόδοξη από την προηγούμενη όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις.

Ομαδική εργασία - διαφοροποιημένη - αυξημένης δυσκολίας

Γράψτε το είδος κάθε βιβλίου, με βάση τον τίτλο του, διαλέγοντας από τα εξής: λογοτεχνικό βιβλίο, επιστημονικό βιβλίο, εγκυκλοπαίδεια, λεξικό, βιβλίο με κόμικς, εικονογραφημένο βιβλίο.

..... Λεξικό αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό

..... Ντόναλντ Ντακ: Το μαγικό στρατόπεδο

..... Η αναζήτηση της αλήθειας:

..... Η ιστορία των επιστημών από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας

..... Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών

..... Εγκυκλοπαίδεια μύθων και θρύλων

..... Η Μικρή Γοργόνα

αδελφοσύνη

ανεξαρτησία

βουλευτής

Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας

δικτατορία

Εκκλησία του Δήμου

εκλογές

ελευθερία

εξουσία

επιχείρημα

ισονομία

κυβέρνηση

μειοψηφία

πείθω

Περικλής

πολίτευμα

πολίτης

προεκλογική εκστρατεία

συνέλευση

υποψήφιος

ψηφοφόρος

Τι έμαθα τελικά;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.	1	2	3	4
Έμαθα να γράφω επιχειρήματα με σωστή δομή, γραμματική, γλώσσα και ύφος.				
Έμαθα τις οριστικές και τις αόριστες αντωνυμίες.				
Έμαθα να χρησιμοποιώ σωστά το επίθετο πολύς - πολλή - πολύ και το επίρρημα πολύ.				
Έμαθα να διακρίνω την ερωτηματική αντωνυμία ποιο από το ποσοτικό επίρρημα πιο.				

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

(Αναστοχασμός σημαίνει να σκεφτόμαστε ξανά κάτι που κάναμε ή μάθαμε, για να καταλάβουμε πώς να το κάνουμε καλύτερα την επόμενη φορά.)

Μετά από αυτά που έμαθα, έχω καταλάβει ποιες είναι οι αξίες της δημοκρατίας;

.....

Δείτε τις υποθέσεις που κάνατε στην αρχή της ενότητας και τώρα, αφού έγινε η διδασκαλία της θεματικής, κάντε έλεγχο.

Είναι σωστές οι αρχικές υποθέσεις σας;

.....

Τι μου άρεσε περισσότερο από την ενότητα αυτή;

.....

Τι με δυσκόλεψε περισσότερο;

.....

Με τα μέλη της ομάδας μου συνεργαστήκαμε καλά για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα;

.....

Δείτε πάλι τις πληροφορίες (σελ. 43).

Καταγράψτε τις σκέψεις σας.

Συγκρίνετε τα 2 κείμενα που γράψατε, πριν τα μαθήματα της ενότητας αυτής και μετά τα μαθήματα. Βρείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές και συζητήστε στην ολομέλεια.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ!

Συλλογή υλικού για τις εθνικές, θρησκευτικές και κοινωνικές επετείους

Στις σελίδες που ακολουθούν περιέχεται ενδεικτικό υλικό για τις μεγάλες και σημαντικές επετείους οι οποίες:

- A. Σηματοδοτούν την ιστορική μας μνήμη.
- B. Διασυνδέουν τις θρησκευτικές παραδόσεις και τα έθιμα του τόπου μας με το σήμερα.
- Γ. Ενισχύουν την αποδοχή και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα ως προς τις παραδόσεις και τα ζητήματα κουλτούρας.
- Δ. Αναπτύσσουν την κοινωνική ενσυναίσθηση και τη συμμετοχή στο παγκόσμιο κοινωνικό γίγνεσθαι με τις ημέρες που είναι αφιερωμένες σε μεγάλες ιδέες.

28^Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Μόλις είχα αρχίσει να φοιτώ στο δημοτικό, όταν κηρύχτηκε ο μεγάλος πόλεμος! Ο πόλεμος που με τη φρίκη και τις συμφορές που έφερε στην χώρα, με τις φωτιές, τους σκοτωμούς, τις αρπαχές, την κατοχή, τη σκλαβιά, την πείνα και άλλα αναρίθμητα δεινά που προκαλούν οι πόλεμοι, μας στέρησε τις χαρές των παιδικών μας χρόνων.

Στους πρόποδες της βόρειας Πίνδου, ανατολικά, βρίσκεται η μικρή πατρίδα μου. Εκατόν είκοσι παιδιά και δυο δασκάλους είχε το σχολείο μας. Κάθε πρωί χτυπούσε η καμπάνα της εκκλησιάς και όλα τα παιδιά με την υφαντή σάκα - έργο της μάνας μας - στον ώμο πηγαίναμε στο μάθημα. Την ίδια ώρα χτύπησε και κείνη τη μέρα η καμπάνα, αλλά ο χτύπος της ήταν αλλιώς, ταραγμένος. Όλοι στο χωριό κατάλαβαν πως δεν ήταν κάλεσμα για το σχολείο, και μικροί-μεγάλοι έτρεξαν στην πλατεία. Εκεί, ο διοικητής του σταθμού της χωροφυλακής ανακοίνωσε τη συγκλονιστική είδηση:

- Πόλεμος!!!

Ήταν Δευτέρα 28 Οκτωβρίου 1940.

Στο σχολείο ο δάσκαλος με λόγια θερμά μας εξήγησε ότι η Ιταλία μας είχε κηρύξει τον πόλεμο και την ώρα εκείνη οι στρατιές της, όχι μακριά μας, προσπαθούσαν να παραβιάσουν τα σύνορα, να πατήσουν τα χώματά μας. Ακούγαμε συγκινημένοι. Στην προσευχή παρακαλέσαμε να σωθεί η Πατρίδα. Έπειτα, ο δάσκαλος μάς αποχαιρέτησε. Ήταν νέος και με όλους τους άλλους νέους του χωριού έφυγε για τον πόλεμο. Εκεί τον καλούσε μαζί με όλους τους άλλους Έλληνες η φωνή του Χρέους. Στο χωριό έμειναν μόνο γυναίκες και παιδιά. Στο χωριό θα μας δίδασκε μόνο η δασκάλα. Από την Ιστορία άρχισε το μάθημα τη μέρα εκείνη. Τα μεγάλα παιδιά έκλαιγαν, τα μικρά παρακολουθούσαμε εκστατικά. Την Ιστορία ακολούθησε η αριθμητική - οχτώ εκατομμύρια Έλληνες, σαράντα εκατομμύρια Ιταλοί και άλλα οχδόντα εκατομμύρια οι Γερμανοί σύμμαχοί τους, έλεγε η δασκάλα.

Η ζωή του χωριού άλλαξε. Από την άλλη κιόλας μέρα, άρχισαν να περνούν οι ατέλειωτες φάλαγγες των στρατιωτών μας από όλη την Ελλάδα που πήγαιναν προς το μέτωπο. Τα ιταλικά αεροπλάνα θέριζαν το δημόσιο δρόμο που πήγαινε προς την Καστοριά και τα σύνορα και ο στρατός προτιμούσε τον δικό μας απόμερο χωματόδρομο. Για πολλές μέρες χάνονταν από το χωριό και οι γέροι και πολλές γυναίκες. Έφυγαν, για να μεταφέρουν στο μέτωπο, εκεί που

τα μεταγωγικά του στρατού δεν μπορούσαν, τρόφιμα και πολεμοφόδια στους γενναίους.

Μια μέρα τρία βομβαρδιστικά ιταλικά βρυχήθηκαν απαίσια πάνω από το χωριό και χάθηκαν στον Νότο. Σε λίγο ξαναγύρισαν, πέταξαν χαμηλά και έριξαν πάνω μας δεκάδες βόμβες. Γκρέμισαν σπίτια, έκαψαν άλλα. Αρκετές έπεσαν γύρω από το σχολείο, όχι πάνω σ' αυτό. Δεν είχαν περάσει πολλές μέρες από την κήρυξη του πολέμου και η καμπάνα χτύπησε πάλι, σχεδόν μεσάνυχτα αυτή τη φορά.

- Ο στρατός μας νικητής απελευθέρωσε την Κορυτσά! φώναξε ο διοικητής χωροφυλακής.

Από τότε η καμπάνα χτυπούσε συχνά καθώς οι Ιταλοί υποχωρούσαν.

- Πήραμε το Αργυρόκαστρο, την Πρεμετή, τη Χειμάρα, τους Αγίους Σαράντα, την Κλεισούρα, φώναζε χαρούμενος ο αστυνόμος κι άρχιζε το λαϊκό πανηγύρι.

Έτσι, αρχίσαμε τη σχολική χρονιά, το φθινόπωρο του 1940.

Αριστ. Χρ. Κωστόπουλος

«Το έπος του 1940-41» εκδ. Μαλλιάρης παιδεία

ΚΑΤΟΧΗ

Η μαύρη παρένθεση της κατοχής δεν μπορεί να περιγραφεί σε λίγα λόγια. Κι η λέξη κατοχή δεν μπορεί να μαρτυρήσει πόση φρίκη και πόσοι πόνοι χώρεσαν στις τρεις μικρές συλλαβές της.

Η κατοχή στάθηκε ένας αργός θάνατος που κράτησε τρία χρόνια, έξι μήνες και δεκαπέντε μέρες. Πείνα, θάνατοι, φόβος, καταστροφές, τέσσερις λέξεις που περιγράφουν λιτά τα όσα έζησαν οι Έλληνες τον καιρό της γερμανικής, ιταλικής και βουλγαρικής κατοχής.

12 Οκτωβρίου του 1944: Είμαστε πια έτοιμοι, με το κεφάλι ψηλά, όσοι απομείναμε ζωντανοί, ν' ανοίξουμε τα παράθυρά μας και να φωνάξουμε συγκινημένοι ο ένας στον άλλον: ΕΛΛΗΝΕΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

*Λίγες φράσεις από
«με το χαμόγελο στα χείλη»
Αγγελική Βαρελλά εκδ Πατάκη*

ΠΕΙΝΑ

Ο Πάνος Δημ. Ντούμας, από τα Λουσιτικά Αχαΐας, θυμάται και διηγείται ιστορίες που έζησε, όταν ήταν παιδί, στα δύσκολα χρόνια της γερμανικής κατοχής...

Υπήρχε τόση πείνα τις μέρες εκείνες, που για να καταφέρει ο πεινασμένος κόσμος να βρει κάτι να φάει, άρχιζε και πούλαγε τα υπάρχοντά του.

Βγαίναν στους δρόμους και την πλατεία του χωριού και πουλούσαν ό,τι μπορεί να φανταστεί ο άνθρωπος. Κουστούμια, γούνες (οι μεγαλοκυρίες), εσώρουχα, ραπτομηχανές, γραμμόφωνα, κεντήματα, σερβίτσια κλπ.

Ορισμένοι που έφταναν σε πολύ μεγάλη ανάγκη, πουλούσαν ακόμα και τα σπίτια τους για λίγα τσουβάλια στάρι.

ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Ήταν ακόμη η Κατοχή στην Ελλάδα. Γερμανική Κατοχή, αφού οι Ιταλοί είχαν πια ηττηθεί - Σεπτέμβριος 1943. Οι Γερμανοί λεηλατούσαν χωριά και πολιτείες, έκαιγαν, σκότωναν μπροστά στη θέλησή τους να κρατήσουν την κυριαρχία τους στη βασανισμένη χώρα. Στην περιοχή των Καλαβρύτων, που είχε μείνει ελεύθερη μετά την αποχώρηση των Ιταλών, ανέβαιναν συχνά, για να ελέγχουν τις κινήσεις και κάθε φορά σκόρπιζαν τον τρόμο, τη φρίκη, τον θάνατο.

Έτσι, το Δεκέμβριο του 1943 θεωρώντας τούς φιλήσυχους Καλαβρυτινούς υπαίτιους για το φόνο Γερμανών στρατιωτών, ξεκινώντας από το Αίγιο, την Πάτρα, την Τρίπολη πέσανε πάνω στην ήρεμη πολιτειούλα με όλη τη γνωστή τους αγριότητα.

Κάλεσαν όλο τον πληθυσμό στο Δημοτικό Σχολείο. Κι εκεί μάζεψαν χωριστά τους άνδρες και τα παιδιά από δεκατεσσάρων ετών και πάνω. Τις γυναίκες και τα μικρότερα παιδιά και τους πολύ ηλικιωμένους άνδρες, μέσα σε συγκλονιστικές σκηνές αποχωρισμού, τους έκλεισαν μέσα στο Σχολείο.

Σε λίγο τους άνδρες τούς οδήγησαν κοπαδιαστά στο χωράφι του Καπή, έναν άγριο τόπο τότε, έξω από τα Καλάβρυτα. Μπροστά πήγαινε ο «καλός ποιμένας» τους, ο πάπα-Καλός (ο ιερέας Παναγιώτης Δημόπουλος), που η «Σύνοψη» του βρέθηκε ύστερα ματωμένη και αποτελεί κειμήλιο για την Εκκλησία των Καλαβρύτων. Η αγωνία βασάνιζε τους Καλαβρυτινούς, μα ο Γερμανός Διοικητής τους ησύχαζε - με διερμηνέα - ότι τίποτε κακό δε θα συμβεί σ' αυτούς. Και έδινε το λόγο «της στρατιωτικής του τιμής»! Όσπου, γύρω στις 12.30 μ.μ. και αφού πελώριες φλόγες τύλιγαν τα πάντα στα Καλάβρυτα, ριπές πολυβόλων συντάραξαν τη γη, αλλά και την ψυχή των Καλαβρυτινών.

Στο χωράφι του Καπή έβρισκε τραγικό θάνατο όλος ο ανδρικός πληθυσμός των Καλαβρύτων. Ασύλληπτες από το νου σκηνές. Ασύλληπτες... καθώς έβλεπαν τραγικά σκοτωμένους τούς αγαπητούς τους... Και, πώς να τούς μεταφέρουν στο νεκροταφείο; Πώς ν' ανοίξουν τάφους να τούς φυλάξουν από τα αγρίμια, αφού όλα γύρω είχαν καεί; Πού θα στεγάζονταν, χειμώνα καιρό, όσοι απόμειναν;...

Πάλεψαν με τον μεγάλο πόνο τους οι Καλαβρυτινές γυναίκες και κοίταξαν μπροστά. Μεγάλωσαν με την πίστη τους και με γενναιότητα τα παιδιά τους. Ξανάδωσαν πνοή στα ερημωμένα Καλάβρυτα. Έγιναν ηρωίδες. Το ρολόι της Εκκλησίας όμως σταματημένο στην τραγική ώρα του Ολοκαυτώματος - 2.34 μ.μ. - θα θυμίζει πάντα και σε όλους την ωμότητα των Γερμανών κατακτητών. Ήταν 13 Δεκεμβρίου 1943.

Παρασκευή Γρηγοριάδου

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967

Τα τανκς παίρνουν θέση έξω από την Βουλή.

Η χούντα εγκαθίσταται στην Ελλάδα για τα επόμενα 7 χρόνια...

Νοέμβριος 1973: Οι φοιτητές κλείνονται στο Πολυτεχνείο

Κεντρικό σύνθημα: Ψωμί - Παιδεία - Ελευθερία

Κεντρικός στόχος: Να φύγει η χούντα.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Χριστούγεννα, κι εγώ θέλω να γράψω για κείνη τη μοναδική νύχτα. Μα τι να γράψω εγώ για τη χριστουγεννιάτικη νύχτα, που να μην το ξέρει ο καθένας μας! Κάλεσα, λοιπόν, την Έμπνευση.

Κάθισε απέναντί μου η κυρία Έμπνευση και μου είπε σοβαρά:

- Χριστούγεννα και δε σε βλέπω να γράφεις τίποτα για τα Χριστούγεννα! Έτσι μου είπε και προσπαθώντας να δικαιολογηθώ, απάντησα:

- Ξέρεις, όλα τα παιδιά ξέρουν πώς γεννήθηκε ο Χριστός... Ξέρουν για την Άγια Νύχτα... Ξέρουν...

- Να βρεις άλλον τρόπο να γράψεις για τη μοναδική χριστουγεννιάτικη νύχτα.

- Να γράψω παραμύθι; Να γράψω διήγημα; Τι, τελοσπάντων, θα 'θελες να γράψω;

- Ξέρεις, στην μόδα είναι οι συνεντεύξεις. Στις εφημερίδες, στο ραδιόφωνο, στη τηλεόραση όλοι δίνουν συνεντεύξεις.

- Δηλαδή να πάρω συνέντευξη; Σωστά, αλλά από ποιον;

- Τι θα 'λεγες από το αστέρι το χρυσό; Έτσι είπε και έφυγε.

Αχ! Να αντάμωνα το αστέρι το χρυσό! Θα του έλεγα πως πάω να ανταμώσω τους ανθρώπους και να τους μιλήσω γι' αυτή την Άγια Νύχτα, τη μοναδική. Προτού τα λόγια μου αποσώσω, άκουσα μια γλυκιά φωνή:

-Στον Ουρανό, σ' αστέρι το χρυσό, μπορώ να σε οδηγήσω εγώ!

- Ήταν μια φεγγαροαχτίδα που μου μίλησε, ευγενική, καλή. Καβάλησα απάνω της κι έτσι αντάμωσα τ' αστέρι το χρυσό.

Το αστέρι μίλησε με ανθρώπινη φωνή.

- Είμαι σημάδι της ελπίδας του Θεού. Πες στους ανθρώπους, όταν φοβούνται εμένα να κοιτάνε.

- Μα είμαστε στον εικοστό πρώτο αιώνα. Είσαι ακόμα στον ουρανό;

- Τώρα κι αν είμαι! Μου 'πε τ' αστέρι το χρυσό. Τώρα που τ' άλλα αστέρια, που σ' αυτά πιστέψανε οι άνθρωποι, χλωμιάσανε.

Κι έφυγα κρατώντας σε χαρτί τη συμβουλή: Να μην κοιτάζεις χαμηλά στη γη. Στον ουρανό να ψάχνεις για ελπίδα.

Ξανανέβηκα στη φεγγαροαχτίδα. Τώρα, την παρακάλεσα να ανταμώσω τους τρεις βασιλιάδες. Και να, τους βρήκαμε στο δρόμο.

- Μάγοι, αρχόντοι! Μιλήστε μου για τα Χριστούγεννα. Να 'χω κάτι να πω στα παιδιά! Το

‘Ξερα πως οι σοφοί πολλά δε λένε λόγια, μα λόγια τους είναι τα δώρα που κουβαλούν: χρυσάφι, λιβάνι και σμύρνα.

- Αυτά θα πω στα παιδιά, τα δώρα μιλούν από μόνα τους, κι ετοιμάστηκα να φύγω.

- Για στάσου! Να πεις ακόμα στους ανθρώπους, μικρούς-μεγάλους, πως για τον Χριστό σαν ξεκινάς, είναι μακρύς ο δρόμος που θα πάρεις. Μην ξεγελιέσαι πως είναι δυνατό, Χριστό να βρεις, όταν βαρύ φορτίο από κακίες κουβαλάς.

Χαιρέτησα βαθιά, με σεβασμό, εκείνον τον σοφό. Και μέχρι να ‘ρθω εδώ έλεγα και ξανάλεγα αυτά που ο Μάγος μου ‘χε πει.

- Κυρά, θ’ ανέβουμε απάνω στο βουνό, μου ειπ’ ο άνεμος, με ενημέρωσε η φεγγαροαχτίδα.

- Ναι, στο βουνό. Να ανταμώσω τους βοσκούς.

- Ε! Τσοπαναράιοι, φώναξα από μακριά. Κρατάτε τα σκυλιά! Στους ανθρώπους, τι να πω για το Χριστό;

- Εμείς αγράμματοι βουνίσιοι, τι θα μπορούσαμε σε ανθρώπους μορφωμένους δα να πούμε;

- Κι όμως, εσάς κάλεσαν τα αγγελοῦδια! Δεν πήγαν σε ανθρώπους με διπλώματα, τους είπα απορημένη.

- Πες, λοιπόν, εκεί που πας, πως για όλους έλαμπε τη νύχτα εκείνη, το αστέρι. Μα άλλοι κοιμόντουσαν βαριά, άλλοι είχαν κλειστεί στα σπίτια τους, τα παραθύρια τους κλειστά κι αυτά... Βαριές κουρτίνες είχαν κατεβάσει μπρος στα μάτια τους. Για όλους ήρθε ο Χριστός! Αρκεί να ξαγρυπνάς και να κοιτάς.

Τους είπα ευχαριστώ κι ανέβηκα στου ανέμου το φτερό και ξεκινώ να βρω εκείνα τ’ αγγελοῦδια. Και μη φανεί παράξενο, τα βρήκα. Γιατί όλα τα θαυμάσια μπορεί κανείς να ανταμώσει μια νύχτα αγιασμένη, μια νύχτα που γεννήθηκε ο Χριστός.

- Άγγελοι εσείς, με τους μακριούς άσπρους χιτώνες και με τα ασαλάκωτα φτερά, εσείς που κατεβήκατε στη γη, για να παραστείτε στη γέννηση του Χριστού, σταθείτε! Και πείτε μου, πολύ παρακαλώ, στους ανθρώπους τι να πω;

- Μα είναι απλό! Να ψάλλετε! Να λέτε ευχαριστώ! Να ‘στε χαρούμενοι γιατί Χριστός Γεννάται.

Ο άνεμος κουράστηκε να με κουβαλά. Εκείνη την ώρα είδα τη σπηλιά. Μπήκα μέσα. Κι αντάμωσα την Παναγιά. Γονάτισα μπροστά της. Την επροσκύνησα την Παναγιά και το Θεϊόν Βρέφος. Και σήκωσε τ’ άγιο χέρι της κι ευλόγησε εμένα, εσένα και όποια ψυχούλα τη φωνάζει.

Και τότε, μόνο τότε, χτυπήσαν οι καμπάνες. Σαν τρελές χτυπήσανε από χαρά.

- Δεν είμαι μόνη τώρα πια. Βαριά καρδιά δεν έχω. Ήρθε το μήνυμα του λυτρωμού. Ανοίξτε παραθύρια μου κλειστά! Καμπάνες μου ολόχρυσες, χτυπάτε, γιατί...

ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ

«Μιλήστε μου για τα Χριστούγεννα» Γαλάτεια Γρηγοριάδου - Σουρέλλη Εκδ. Ψυχογιός

Ο ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΑ

Μερικές από τις σκέψεις ενός παιδιού που....

Αγαπητό μου ημερολόγιο, σήμερα κλείνω δεκαπέντε μήνες, εδώ, στη Βασιλειάδα, σε αυτήν τη φιλόξενη πολιτεία που έφτιαξε ο Άγιος Βασίλης. Τον φωνάζουμε Άγιο γιατί είναι παντού και βοηθά όλους μας. Αποφάσισα να γράφω τα καλά που γίνονται εδώ για να τα μάθουν κι άλλοι, όταν θα διαβάσουν το ημερολόγιό μου. Πρώτον, να πω ότι είμαι ορφανό και από τους δυο μου γονείς. Περιφερόμουν στους δρόμους και στα χωράφια της Καισάρειας της Καππαδοκίας, ώσπου με βρήκε ο Άγιος Βασίλης και με έφερε εδώ που είναι ένας παράδεισος στη γη.

Σήμερα είναι μια ανοιξιάτικη μέρα και δεν είχα όρεξη να διαβάσω. Ο καλός μας πατερούλης αγαπούσε πολύ τα γράμματα και φρόντιζε όλα εμείς τα παιδιά της πόλης του, να μάθουμε να διαβάζουμε και να γράφουμε. Ο Άγιος Βασίλης μπήκε στο δωμάτιό μου, με ένα φωτεινό χαμόγελο στο πρόσωπό του. Ήταν φορτωμένος με ένα μικρό καλάθι γεμάτο φρέσκα φρούτα και λουλούδια. «Γεια σου, Δημήτριά», είπε με την γλυκιά του φωνή. «Καταλαβαίνω ότι η μέρα είναι όμορφη για να την περνάς έξω, αλλά δε θα ήταν καλό να μάθεις και κάτι νέο σήμερα;» Τον είδα να με πλησιάζει με ένα μεγάλο χαμόγελο στα χείλη. Είχε στα χέρια του και ένα μικρό κουτί.

«Τι κρύβεις εκεί, πατέρα;» τον ρώτησα με περιέργεια. Με κοίταξε με αγάπη και ανοίγοντας το κουτί αποκάλυψε ένα σακουλάκι με σπόρους. «Αυτοί είναι σπόροι από ένα ειδικό φυτό που μόνο σε αυτή την περιοχή της Καισάρειας μπορεί να φυτρώσει. Και θέλω εσένα, Δημήτριά, να τους φυτέψεις και να τους διατηρήσεις», είπε με προσοχή.

Πέρασαν τρεις μήνες, ημερολόγιό μου, και είμαι χαρούμενος. Έφτασε Ιούνιος και οι σπόροι μου έγιναν ένα πανέμορφο φυτό, με λουλούδια που έλαμπαν σαν τα αστέρια. Και εγώ έλαμπα από περηφάνια για το έργο μου, αλλά και ευγνωμοσύνη για αυτόν τον γλυκό άνθρωπο.

Χειμώνας, μήνας Δεκέμβριος. Σήμερα βγήκαμε με τους φίλους μου στο κοντινό δασάκι, δίπλα στα χωράφια. Εκεί, συναντούμε συχνά ανθρώπους από τη Βασιλειάδα, αλλά και πολλούς άλλους από τα γύρω χωριά να καλλιεργούν. Έτσι, μας δίνουν να τρώμε εμείς τα ορφανά, οι γέροντες, οι άρρωστοι στο νοσοκομείο, αλλά και πλήθος άλλων που φροντίζει ο πατέρας μας. Θέλω να σας πω, ότι είναι αδύνατος πολύ και ντυμένος πάντα με το ίδιο ρούχο, γιατί όλα του τα χρήματα τα δίνει σε όλους μας, που τα έχουμε ανάγκη.

Ήταν σκληρός εκείνος ο χειμώνας στη Βασιλειάδα μας. Οι προμήθειες τροφίμων είχαν εξαντληθεί. Οι τρόφιμοι, όλοι νέοι και γέροι ήταν ανήσυχτοι και ανήμποροι να καταπολεμή-

σουν την πείνα που άρχιζε να τους πλήττει. Τα τελευταία κομμάτια ψωμιού και φαγητού τα μοιράζονταν όλοι.

Ο Άγιος Βασίλης, πάντα ευαισθητοποιημένος στις ανάγκες των κατοίκων της Βασιλειάδας, έψαχνε εναγωνίως για λύσεις. Μια μέρα, ενώ ο Άγιος Βασίλης προσευχόταν κοντά σε μια σπηλιά, με θέρμη, για να δώσει ο Θεός τη λύση, του ήρθε η ιδέα να μπει στη μικρή σπηλιά. Με περιέργεια, μπήκε στη σπηλιά και εκεί βρήκε έναν κορμό από μεγάλο δέντρο. Πίσω από τον κορμό ανακάλυψε έναν πλούτο από τροφές, λαχανικά, φρούτα και πολλά σακιά με αλεύρι. «Ω! Παναγιά μου έκανες το θαύμα σου!» φώναξε με συγκίνηση ο Άγιος. Όλα αυτά εξυπηρετούσαν τις ανάγκες όλων των κατοίκων της Βασιλειάδας για αρκετές μέρες.

Ο Άγιος Βασίλης επέστρεψε στη Βασιλειάδα φορτωμένος με τα τρόφιμα και τα μάτια όλων μας γεμάτα από δάκρυα, ευγνωμονούσαν τον Θεό και τον Άγιό του, τον Βασίλειο.

(Αγαπητά παιδιά, η ιστορία αυτή μπορεί να μην είναι αληθινή, αλλά μοιάζει πολύ με τις εκατοντάδες πράξεις αγάπης που έκανε ο Άγιος Βασίλειος στην πόλη που έχτισε και που είχε γηροκομεία, ορφανοτροφεία, νοσοκομείο όπου ο ίδιος ο Μέγας Βασίλειος περιποιούνταν τους αρρώστους, γιατί είχε σπουδάσει γιατρός στην Αθήνα. Όπου και να πήγαινες στην πόλη αυτή, έβλεπες ζωντανή την αγάπη και το νοιάξιμο που είχε ο Άγιος για όλους τους ανθρώπους).

«Παραμύθια και Ιστορίες» Μαλλιάρης - Παιδεία

Ένα ποιηματάκι για τον Άγιο Βασίλειο και το έθιμο της βασιλόπιτας

Ελάτε στο τραπέζι μας απόψε
για τη χαρά να κάνουμε μια θέση
την πίτα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
να δούμε το φλουρί σε ποιον θα πέσει.
κι ας μείνει έτσι στρωμένο απόψε
κι η σόμπα μας ας καίει εκεί στο πλάι.
Απόψε με την κάπα χιονισμένη
Θα 'ρθει κι ο Αη Βασίλης για να φάει.

«Παραμύθια κι ιστορίες» Μαλλιάρης - παιδεία

Προσπάθησε να μάθεις το παρακάτω ποίημα και να το αφιερώσεις στην μαμά σου.

Η ΜΑΝΑ

Σαν τη μάνα τίποτ' άλλο
δεν υπάρχει και γι' αυτό,
τη манούλα μου λατρεύω,
τη манούλα μου αγαπώ.

Κάθε της γλυκό φιλάκι.
κάθε χάδι στοργικό,
είναι του Θεού ευλογία,
είναι δώρο αγγελικό.

Την ευχούλα της, αν έχω,
ακριβό έχω φυλαχτό.
Τίποτα πια δεν φοβούμαι,
και με θάρρος περπατώ.

Γι αυτό, πάντα την ακούω,
με λαχτάρα τη φιλώ,
κι όλο να της δίνει υγεία,
το Θεό παρακαλώ.

ΧΑΡΗΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Για διάβασε την παρακάτω πραγματική ιστοριούλα.

Η ΑΙΩΝΙΑ ΜΗΤΕΡΑ

Ένας φίλος κυνηγός μάς διηγόταν ένα γεγονός. «Δεν πηγαίνει καιρός, όταν ένα πρωί είχα πάει κυνήγι μαζί με τον σκύλο μου. Περνούσαμε μέσα από ένα δάσος με δέντρα μεγαλόκορμα. Ξαφνικά, σε μια στιγμή, πάνω από ένα κλαδί, πέφτει κάτω ένα μικρό πουλάκι. Δε χωρούσε αμφιβολία ότι έπεσε από τη φωλιά του, χωρίς να το θέλει. Από δω αρχίζει το δράμα. Ο σκύλος μου ορμά αμέσως πάνω του. Με δυο πηδήματα το είχε κιόλας πλησιάσει. Την ίδια στιγμή, όμως, ένα δυνατό φτεροκόπημα ακούστηκε και ένα άλλο πουλί, μικρό κι αυτό, έφραξε τον δρόμο του σκύλου. Καταλάβαμε αμέσως πως το πουλί αυτό ήταν η μητέρα του.»

«Έχω διαβάσει», συνέχισε ο φίλος μου, «και έχω ακούσει χιλιάδες ιστορίες για την αγάπη και την αυτοθυσία της μάνας. Έτσι όμως, απλή και χειροπιαστή, ποτέ δεν φαντάστηκα ότι θα τη δω. Ορμησε, λοιπόν, πάνω στον μανιασμένο σκύλο, χτυπώντας τον με τα φτερά της, με τέτοια ορμή, ώστε ο παλικαρός μου σάστισε και υποχώρησε σχεδόν τρομαγμένος από την ανέλπιστη επίθεση. Στο μεταξύ, βρήκα την ευκαιρία να τον συγκρατήσω και να απομακρυνθούμε από τον τόπο εκείνο.»

Ο ομιλητής σταμάτησε, ενώ μείναμε όλοι συλλογισμένοι. Στο νου μας, ήρθε η γυναίκα και ο ρόλος της σ' αυτόν τον κόσμο, ως μητέρα. Η αυτοθυσία και η ανυστερόβουλη αγάπη που έχει για το παιδί της.

Αποσπάσματα από το κείμενο του Κώστα Ρωμαίου

ΠΟΙΗΣΗ: «Η ανάγκη της επαφής, της επικοινωνίας»

Γιάννης Ρίτσος

Τι είναι ποίηση;

Είναι ένα βίωμα βαθύ που έγινε μαγικός λόγος;

Είναι κάθε ψυχικό γεγονός; Είναι κάθε σκέψη;

Είναι κάτι που έχει μουσική;

Είναι κάτι που έχει ομοιοκαταληξία;

Μήπως είναι όλα αυτά μαζί;

Μήπως είναι κι άλλα τόσα;

ΕΙΡΗΝΗ

Τ' όνειρο του παιδιού είναι η ειρήνη.

Τ' όνειρο της μάνας είναι η ειρήνη.

Τα λόγια της αγάπης, κάτω απ' τα δέντρα,
είναι η ειρήνη.

Γιάννης Ρίτσος

Η ΓΟΡΓΟΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΗΛΙΟ

Η γοργόνα με τον ήλιο,
τον χρυσό καλό της φίλο,

λούζεται και πλατσουρίζει,
στράφτει η θάλασσα γυαλίζει.

Μπλουμ και πλίτσι πλίτσι,
παιχνίδια κάνουν τα χρυσά στολίδια,
στην ψαρίσια την ουρά της,
του ήλιου δώρα, χάρισμα της.

Μάτια θαλασσιά νερένια,
ουράνια και χρυσαφένια.

Την κοιτούν κι ανοιγοκλείνουν,
φώτα ανάβουν, φώτα σβήνουν.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Με το δώρο του νονού μου,
ταξιδεύω με τον νου μου.
Πάει σαν πύραυλος σαν πλοίο,
κι είναι μόνο ένα βιβλίο.

Μια στη γη μια στους πλανήτες,
μ' αστροναύτες ή με δύτες.
Καύσιμα έχω φαντασία,
με μαγεύει η Ασία.

Στης Σαχάρας πάω άμμο,
χτίσματα τρελά να κάμω.
Καταπλέω στις Βερμούδες,
να χορέψω με μαϊμούδες.

Στην Αμερική τα χάνω,
στρίβω το τιμόνι απάνω.
Γκολ! Κλοτσώ τον ήλιο τόπι,
προσγειώνομαι Ευρώπη.

Στα φτερά απ' τα περιστέρια,
φέρνω ένα φορτίο αστέρια.

Το ταξίδι μεγαλείο
κι είναι μόνο ένα βιβλίο.

Φως και γέλια οι σελίδες,
με σελιδοδείκτη αχτίδες.

Το ταξίδι μεγαλείο
κι είναι μόνο ένα βιβλίο.

Η ΛΑΣΚΑΡΙΝΑ

Θα 'ναι δεν θα 'ναι δεκατριών χρονών. Ψηλή, δεμένη, με έντονα μελαχρινά χαρακτηριστικά, που τώρα εξαιτίας της αγωνίας και της προσπάθειας, έχουν γίνει ακόμα πιο έντονα. Τα ζυγωματικά της ξεχωρίζουν, τα μαύρα μάτια της ακόμα πιο σκοτεινά, υπογραμμισμένα από τα παχιά φρύδια και τα πυκνά της ματοσίνορα. Το πρόσωπό της αγριεμένο αντανακλάει σαν καθρέφτης την αγριάδα της θαλασσοταραχής.

«Φοβάμαι» λέει τρέμοντας η μικρή.

«Να μη φοβάσαι», της λέει κατηγορηματικά η Λασκαρίνα, και συμπληρώνει: «Μόνο να προσεύχεσαι να τα καταφέρουμε.»

«Η θάλασσα δεν αποζητάει τον φόβο μας. Τον σεβασμό μας, όμως, τον απαιτεί», της είχε πει κάποτε εκείνος ο φίλος της, ο γερο-ναυτικός, πολύ σοβαρά.

Μικρή ήταν τότε ακόμη, αλλά τα λόγια του εκείνα τα μέτρησε και τα φύλαξε μέσα της. Και έτσι, το ξέρει πως δεν πρέπει να τη φοβάται τη θάλασσα, αλλά να την αγαπάει και να τη σέβεται. Και ναι, την αγαπάει τη θάλασσα. Πόσο πολύ την αγαπάει!

Από μικράκι κιόλας στο μουράγιο την έβρισκες. Στη θάλασσα κατέβαινε κάθε που είχε όρεξη να ταξιδέψει ο νους της. Καμιά φορά σκέφτεται πως είναι λες και η θάλασσα τη μαγεύει. Μπορεί να κάθεται με τις ώρες να την αγναντεύει. Και ποτέ της δε χάνει ευκαιρία, κάθε που την προκαλούν, να μπαίνει σε βάρκες, καΐκια, ακόμα και σε μικρές σκούνες, και να πλέει μέσα τους για ώρες. Και ανυπομονεί να έρθει η ώρα να μπει και σε κάποιο μεγάλο ιστιοφόρο. Κοιτάζοντας τη θάλασσα ονειρεύεται όσα δε χωράνε στα όνειρά του ύπνου της.

«Θα γίνω καπετάνιος», κρυφοφιθύριζε συχνά - πυκνά. Κάποια φορά, δεν άντεξε το είπε και δυνατά.

«Είσαι κορίτσι. Τα κορίτσια δε γίνονται καπετάνιοι», απάντησε η μάνα ορθά-κοφτά. Έτσι ήταν. Αλήθεια έλεγε. Όμως, εκείνη η φράση ήταν πιο δυνατή κι από χαστούκι. Έτσι την ένωσε η Λασκαρίνα. Έφυγε βουρκωμένη, σχεδόν ταπεινωμένη πες. Όλη τη νύχτα κρυφόκλαιγε στον ύπνο της. Αλλά και όλη τη νύχτα, πεισμωμένη, ονειρευόταν πως έπλεε με ένα μεγάλο καράβι σε μια άγρια θάλασσα.

Την άλλη μέρα πήγε στο μουράγιο.

«Η μάνα λέει πως τα κορίτσια δε γίνονται καπετάνιοι» είπε με κατεβασμένα μούτρα και έριξε οργισμένα ένα πετραδάκι στο νερό. Παραδίπλα της, ο γερο - ναυτικός κοιτούσε τον

ορίζοντα στο βάθος. Εκεί, που θάλασσα και ουρανός γίνονται ένα.

«Δίκιο έχει η μάνα σου. Τα κορίτσια δε γίνονται καπετάνιοι», είπε κατηγορηματικά και γύρισε να κοιτάξει τη μικρή του φίλη.

Εκείνη μουτρωμένη, συνέχιζε να πετάει πετραδάκια στο νερό.

Ο γερο-ναυτικός χαμογέλασε πονηρά. «Μπορούν, όμως, πάντα να παντρευτούν καπετάνιο...»

«Αν, όμως... αν το θέλουν πολύ;» ρώτησε η Λασκαρίνα όλο ελπίδα.

Ο γερο-ναυτικός, προβληματισμένος, τη ρώτησε όλο σοβαρότητα: «Για πες μου, κόρη μου. Μιλάς γενικά για τα κορίτσια; Ή για σένα;»

«Για μένα, βέβαια.» Σήκωσε το βλέμμα και τον κοίταξε θαρραλέα.

Κι εκείνος, λίγο για να την πειράξει, λίγο επειδή στεναχωριόταν να βλέπει το κοριτσάκι τόσο συννεφιασμένο, είπε: «Τα κορίτσια δεν μπορούν να γίνουν καπετάνιοι. Μόνο καπετάνισσες. Και σου είπα έναν τρόπο.» Της έκλεισε συνωμοτικά το μάτι.

«Ωραία, λοιπόν! Μπορεί να μη γίνω καπετάνιος, αλλά θα γίνω καπετάνισσα με τον δικό μου τρόπο», κατέληξε η Λασκαρίνα πολύ απλά και σοβαρά και χαμογέλασε λες και ήδη έβλεπε τον εαυτό της μπροστά στην τιμονιέρα, να κουμαντάρει ένα μπρίκι, με τα ανοιχτά πανιά του φουσκωμένα στο φύσημα του ανέμου και να σκίζει τα κύματα.

Οι μεγάλοι... μικροί - Οι αγωνιστές του 1821, Αγγελική Δαρλάση, Εκδόσεις Μεταίχμιο

Του πολέμου του '21

Α΄

Κρυφά το λένε τα πουλιά, κρυφά το λέν' τ' αηδόνια,
κρυφά το λέει ο γούμενος από την Άγια Λαύρα:
«Παιδιά, για μεταλάβετε, για ξεμολογηθείτε:
δεν είν' ο περσινός καιρός κι ο φετινός χειμώνας.
Μας ήρθε γη άνοιξη πικρή, το καλοκαίρι μαύρο,
γιατί σηκώθη πόλεμος και πολεμάν τους Τούρκους.
Να διώξουμ' όλη την Τουρκιά ή να χαθούμε ούλοι.»

Β΄

Ένα μικρό καράβι μαζώνει τα πανιά,
ανοίγει την παντιέρα και πόλεμο ζητά.
Ζητά τον Άγιον Τάφο και την Αγία Σοφία,
κι ακόμα θα ζητήσει τον πατριάρχη μας,
οπού τον εκρεμάσαν για το ινάτι μας.
Καμπάνες θα χτυπήσουν πάν' στα καμπαναριά,
να σκάσουν οι χοτζάδες απάνου στα τζαμιά.
Κι όσοι Χριστόν πιστεύουν και τον δοξάζουνε,
τον Τούρκο λογαριάζουν να τον μοιράζουνε.

Νικόλαος Γ. Πολίτης, Εκλογή από τα τραγούδια του Ελληνικού λαού, Γράμματα, Αθήνα 1991, σ. 25.

Πηγή: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

Ήθη κι έθιμα που δίνουν ένα ιδιαίτερο «χρώμα» στη μεγάλη γιορτή της χριστιανοσύνης, αναβιώνουν σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, τις ημέρες του Πάσχα. Το «κάψιμο του Ιούδα», ο ρουκετοπόλεμος, οι αυγομαχίες, η τελετή του Νιπτήρα αλλά και οι «μπότηδες» είναι ορισμένες μόνο από τις παραδόσεις που συνεχίζονται σε πόλεις και χωριά. Ωστόσο εκτός από αυτά, δεν πρέπει να ξεχνάμε τις λαμπάδες για τα βαφτιστήρια μας, αλλά και το βάψιμο των κόκκινων αυγών. Ας δούμε μερικά από τα πιο γνωστά έθιμα σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Οι Μπότηδες στην Κέρκυρα

Στην Κέρκυρα, το πρωί του Μ. Σαββάτου ο κόσμος περιμένει την πρώτη Ανάσταση. Όταν τελειώνει η ακολουθία στη Μητρόπολη, χτυπούν οι καμπάνες των εκκλησιών και από τα παράθυρα των σπιτιών πέφτουν κατά χιλιάδες, πήλινα δοχεία (μπότηδες) στους δρόμους, με μεγάλο κρότο. Αυτό το έθιμο έχει τις ρίζες του στο σημείο του Ευαγγελίου «Συ δε Κύριε Ανάστησόν με, ίνα συντρίψω αυτούς ως σκεύη κεραμέως».

Λευκά περιστέρια στη Ζάκυνθο

Κατά την Πρώτη Ανάσταση, απελευθερώνονται άσπρα περιστέρια από τον ιερέα, ενώ οι νοικοκυρές ρίχνουν πήλινα κανάτια από τα μπαλκόνια, όπως στην Κέρκυρα. Το Ευαγγέλιο της Ανάστασης ψάλλεται με τον ιδιαίτερο «μουσικό» τρόπο της επτανησιακής παράδοσης, ενώ η Αναστάσιμη ακολουθία πραγματοποιείται το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου, μόνο στον Άγιο Μάρκο. Οι υπόλοιπες εκκλησίες αρκούνται στο χαρμόσυνο χτύπημα της καμπάνας και πραγματοποιούν την ακολουθία το πρωί της Κυριακής.

Η αναπαράσταση των Παθών στην Πάρο

Στην Πάρο, το Πάσχα πραγματοποιείται το έθιμο της αναπαράστασης των Παθών κατά την περιφορά του Επιταφίου στα ορεινά χωριά Μάρπησσα, Μάρμαρα, Πρόδρομο, Λεύκες και Άσπρο Χωριό, καθώς ο Επιτάφιος περνά τα δρομάκια του νησιού. Κάνει συνολικά 15 στάσεις στις οποίες αναπαριστώνται ζωντανά εικόνες των Παθών του Χριστού. Παιδιά ντυμένα Ρωμαίοι στρατιώτες ή μαθητές του Χριστού αναβιώνουν σκηνές από την είσοδο στα Ιεροσόλυμα, τον Μυστικό Δείπνο, το μαρτύριο της Σταύρωσης, ενώ

σε κάθε μια από αυτές τις στάσεις, φωτίζεται εντυπωσιακά και ένα σημείο του βουνού. Το βράδυ του Σαββάτου, το έθιμο κορυφώνεται με την αναπαράσταση της Ανάστασης, μέσα σε μια εκθαμβωτική ατμόσφαιρα χιλιάδων κεριών και αμέτρητων πυροτεχνημάτων.

Η τελετή του Νιπτήρα

Το έθιμο που κάνει το Πάσχα στην Πάτμο ξεχωριστό είναι η τελετή του Νιπτήρα, το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης, το οποίο αποτελεί την αναπαράσταση του Μυστικού Δείπνου: ο ηγούμενος, όπως ακριβώς ο Ιησούς, πλένει τα πόδια δώδεκα μοναχών που κάθονται γύρω από τη μεγάλη εξέδρα, όπως οι μαθητές στον Μυστικό Δείπνο. Τη Μεγάλη Παρασκευή, γίνεται η αναπαράσταση της Αποκαθήλωσης στη Μονή του Αγίου Ιωάννη και το ίδιο βράδυ, όλοι οι επιτάφιοι συναντιούνται στις πλατείες της Σκάλας και της Χώρας. Η Ανάσταση γίνεται, επίσης, στο μοναστήρι και ανήμερα του Πάσχα διαβάζεται το Ευαγγέλιο σε επτά γλώσσες.

Φωτεινά αερόστατα στο Λεωνίδιο

Το βράδυ της Ανάστασης, οι πιστοί των ενοριών κατασκευάζουν φωτεινά «αερόστατα» τα οποία και απελευθερώνουν, ώστε να πετάξουν ψηλά στον ουρανό. Πρόκειται για ένα από τα εντυπωσιακότερα και πιο φαντασμαγορικά πασχαλιάτικα έθιμα της χώρας μας. Οι πιστοί των πέντε ενοριών του Λεωνιδίου έχουν προετοιμαστεί κατάλληλα για εκείνη την κρίσιμη στιγμή, έχοντας ήδη κατασκευάσει τους εκατοντάδες «αφανούς», όπως λένε τα χάρτινα αερόστατα.

Ύδρα, θαλασσινή περιφορά του Επιταφίου

Τις ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας στην Ύδρα, αναβιώνουν έθιμα παλιά, δεμένα με τη θάλασσα. Ένα από αυτά πραγματοποιείται τη Μεγάλη Παρασκευή, όταν η περιφορά του Επιταφίου γίνεται στα καλντερίμια και τις γειτονιές του νησιού, με τον κόσμο να κρατά αναμμένα κεριά, ακολουθώντας τον Επιτάφιο. Κορυφαία στιγμή είναι η είσοδος του Θαλασσινού Επιταφίου μέσα στο νερό που περιφέρεται στη συνοικία Καμίνι. Οι βαστάζοι μπαίνουν στο νερό μέχρι τα γόνατα και ακουμπάνε τα πόδια του Επιταφίου για να ευλογηθούν και να καθαγιαστούν τα νερά. Στη συνέχεια, γίνεται δέηση υπέρ των ναυτικών που ταξιδεύουν για ήσυχα ταξίδια και καλό γυρισμό.

Συγγραφική ομάδα

22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ- ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Η Παγκόσμια Ημέρα της Γης ξεκίνησε τη δεκαετία του '70, όταν για πρώτη φορά πολλοί άνθρωποι συνειδητοποίησαν ότι οι πόροι του πλανήτη δεν ήταν ανεξάντλητοι και ότι η εκμετάλλευσή τους προκαλούσε σημαντικές συνέπειες στο περιβάλλον και επιβάρυνε την ποιότητα ζωής των ανθρώπων.

Σήμερα, η Ημέρα της Γης γιορτάζεται κάθε 22 Απριλίου, με εκδηλώσεις και δράσεις ευαισθητοποίησης από εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο.

Στις 22 Απριλίου του 1970 περίπου 20 εκατομμύρια Αμερικανοί συμμετείχαν σε εκδηλώσεις σε όλη τη χώρα. Ενεργό και σημαντικό ρόλο στην πρώτη Ημέρα της Γης είχαν τα πανεπιστήμια, τα οποία μέχρι σήμερα, κρατούν πρωταγωνιστικό ρόλο σε ενέργειες και διοργάνωση εκδηλώσεων για την Οικολογία.

Το 1990 η Ημέρα της Γης γίνεται διεθνής. Τη χρονιά αυτή κινητοποιούνται 200 εκατομμύρια άνθρωποι σε 141 χώρες, πράγμα που αποτέλεσε τεράστια επιτυχία προς τη συνειδητοποίηση από πολίτες και πολιτικούς του «βάρους» αυτών των προβλημάτων. Βασικό σύνθημα της Ημέρας της Γης του 1990 ήταν η Ανακύκλωση, ενώ η κινητοποίηση αυτή, έστρωσε τον δρόμο για τη Διάσκεψη για τη Γη των Ηνωμένων Εθνών στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992.

Το 2000 η Ημέρα της Γης πέρασε στην ψηφιακή εποχή, προωθώντας την δικτύωση και τον συντονισμό ακτιβιστών και οικολογικών ομάδων από όλο τον κόσμο. Στην κινητοποίηση αυτή συμμετείχαν 5.000 οικολογικές οργανώσεις εμπνέοντας εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους σε 184 χώρες του κόσμου.

22 Απριλίου Ημέρα της Γης

Ας θυμηθούμε ότι το μέλλον του πλανήτη μας εξαρτάται από εμάς.

Μαζί μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν πιο πράσινο και βιώσιμο κόσμο!

**Βασισμένο σε κείμενο του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας
Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου (διασκευή)**

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Η πρώτη Μαΐου είναι μέρα ορόσημο για τους αγώνες του εργάτη. Οι αιματοβαμμένες εξεγέρσεις των εργατών του Σικάγο στις αρχές του Μάη του 1886 έγιναν ύστερα από επιτυχημένες διεκδικήσεις των εργατών στον Καναδά το 1872.

Δύο χρόνια νωρίτερα, το 1884, πάρθηκε στο συνέδριο της Αμερικανικής Ομοσπονδίας Εργασίας η απόφαση να γίνουν την πρώτη Μαΐου του 1886 απεργιακές κινητοποιήσεις και διαδηλώσεις στο Σικάγο, το μεγαλύτερο τότε βιομηχανικό κέντρο των ΗΠΑ. Αίτημα η μείωση των ωρών εργασίας και σύνθημα «Οχτώ ώρες δουλειά, οχτώ ώρες ανάπαυση, οχτώ ώρες ύπνο».

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ: Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ!

Πρωτομαγιά ονομάζεται η πρώτη μέρα του Μαΐου και αποτελεί ημέρα εορτασμού της άνοιξης για πολλές χώρες στον δυτικό κόσμο. Ο εορτασμός της έχει τις ρίζες του στις παγανιστικές εορτές του παρελθόντος, με πολλά από τα αρχαία έθιμα να επιβιώνουν μέχρι και σήμερα. Στην Ελλάδα εορτάζεται εθιμοτυπικά με τη δημιουργία στεφανιών από λουλούδια. Η σημασία της ημέρας της Πρωτομαγιάς για τους αρχαίους λαούς οφείλεται στο γεγονός πως ημερολογιακά (για το βόρειο ημισφαίριο) η πρώτη ημέρα του Μαΐου βρίσκεται ανάμεσα στην εαρινή ισημερία και το θερινό ηλιοστάσιο, τοποθετείται δηλαδή στην αρχή της άνοιξης.

Συγγραφική ομάδα

Βάσει του ν. 3966/2011, τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α΄).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού/ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Blank white rectangular area.